

IV

(Kiti aktai)

EUROPOS EKONOMINĖ ERDVĖ

EEE JUNGTTINIS KOMITETAS

ELPA PRIEŽIŪROS INSTITUCIJOS SPRENDIMAS

Nr. 318/05/COL

2005 m. gruodžio 14 d.

baigti oficialią tyrimo procedūrą, nustatytą Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 2 dalyje, dėl atleidimo nuo dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių, susijusių su *Entra Eiendom AS* įkūrimu (Norvegija)

ELPA PRIEŽIŪROS INSTITUCIJA,

KADANGI:

ATSIŽVELGDAMA į Europos ekonominės erdvės susitarimą⁽¹⁾, ypač į jo 61–63 straipsnius ir 26 protokolą,

I. FAKTAI

1. Procedūra ir korespondencija

ATSIŽVELGDAMA į ELPA valstybių Susitarimą dėl Priežiūros institucijos ir Teisingumo Teismo įsteigimo⁽²⁾, ypač į jo 24 straipsnį ir 3 protokolo I dalies 1 straipsnį,

2002 m. gegužės 22 d. laišku (Dok. Nr. 02-3856 D), Institucija paprašė Norvegijos vyriausybės pateikti su *Entra Eiendom AS* (toliau – *Entra*) įkūrimu susijusių svarbią informaciją, kad Institucija galėtų įvertinti, ar įmonė buvo įkurta pagal valstybės pagalbos taisykles. Norvegijos valdžios institucijos atsakė 2002 m. birželio 25 d. Norvegijos atstovybės Europos Sąjungoje laišku, kuriuo buvo persiūstas 2002 m. birželio 20 d. Darbo ministerijos ir Vyriausybės administracijos laiškas. Abu laiškus Institucija gavo ir užregistravo 2002 m. birželio 26 d. (Dok. Nr. 02-4850 A).

ATSIŽVELGDAMA į Institucijos Gaires⁽³⁾ dėl EEE susitarimo 61 ir 62 straipsnių taikymo ir aiškinimo,

PARAGINUSI suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas pagal pirmiau minėtas nuostatas⁽⁴⁾ ir atsižvelgdama į jų pastabas,

2002 m. spalio 10 d. laišku (Dok. Nr. 02-7036 D) Institucija paprašė daugiau informacijos. Laiško 1 punkte buvo aptariamas atleidimas nuo dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių, susijusių su nekilojamo turto nuosavybės pakeitimu, o 2 punkte – nustatytos vertės sumažinimas remiantis konkrečiomis nutraukimo sąlygomis. 2002 m. lapkričio 14 d. Norvegijos atstovybės Europos Sąjungoje laišku, kuriuo buvo persiūstas 2002 m. lapkričio 7 d. Prekybos ir pramonės ministerijos laiškas, abu gauti ir užregistruoti Institucijos 2002 m. lapkričio 14 d. (Dok. Nr. 02-8219 A), Norvegijos valdžios institucijos pateikė daugiau informacijos.

(¹) Toliau – EEE susitarimas.

(²) Toliau – Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimas.

(³) Procedūrinės ir esminės taisyklės valstybės pagalbos srityje (Valstybės pagalbos gairės), kurias 1994 m. sausio 19 d. patvirtino ir išleido ELPA priežiūros institucija, paskelbtos Oficialiajame leidinyje L 231, 1994 9 3. Valstybės pagalbos gairės pateikiamos Institucijos tinklavietėje www.eftasurv.int

(⁴) Spr. Nr. 132/04/COL. Sprendimas pradėti oficialią tyrimo procedūrą buvo paskelbtas OL C 319, 2004 12 23, p. 17 ir tą pačią dieną EEE priede Nr. 64, p. 46. Sprendimo tekstą taip pat galima rasti Institucijos interneto svetainėje http://www.eftasurv.int/fieldsowork/fieldstateaid/stateaidregistry/sadecinor04/132_04_entra.DOC

2002 m. gruodžio 9 d. Prekybos ir pramonės ministerijos faksu, kurį Institucija gavo ir užregistravo tą pačią dieną (Dok. Nr. 02-8912 A), Norvegijos vyriausybė paprašė Institucijos pateikti savo išvadą *Entros* įkūrimo byloje. 2002 m. gruodžio 17 d. Norvegijos atstovybei Europos Sąjungoje adresuotu laišku (Dok. Nr. 02-9062 D) Institucija pranešė Norvegijos valdžios institucijoms, kad ji galėtų baigti nagrinėti bylos dalį, susijusią su nustatytos vertės sumažinimu pagal specialias nutraukimo sąlygas, jeigu bus pateikti papildomi nurodyti ir išsamūs su šiuo klausimu susiję dokumentai.

Prekybos ir pramonės ministerija pateikė šiuos išsamius dokumentus 2003 m. sausio 23 d. faksu, kurį Institucija gavo ir užregistravo tą pačią dieną (Dok. Nr. 03-424 A). 2003 m. sausio 31 d. Norvegijos atstovybei Europos Sąjungoje adresuotu laišku (Dok. Nr. 03-588 D) Institucija pranešė Norvegijos valdžios institucijoms, kad atsižvelgiant į tai, jog jokia pagalba, atrodo, nebuvo suteikta, ji „neprieštaraus Norvegijos valstybės *Entra Eiendom AS* įmonei perduoto nekilnojamojo turto pradiniam balanso nustatytai vertei“. Tačiau Institucija pabrėžė, kad šis teiginys nedaro įtakos dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių klausimui.

2003 m. balandžio 2 d. laiške (Dok. Nr. 03-1827 D) Institucija paprašė Norvegijos valdžios institucijų pateikti papildomą ir aiškinamąją informaciją atleidimo nuo registracijos mokesčių ir akcizų klausimui dar kartą nagrinėti. 2003 m. birželio 5 d. Norvegijos atstovybės Europos Sąjungoje laišku, kuriame buvo persiunčiamas 2003 m. birželio 4 d. Prekybos ir pramonės ministerijos laiškas, abu 2003 m. birželio 10 d. gauti ir užregistruoti Institucijos (Dok. Nr. 03-3631 A), buvo pateikta daugiau informacijos.

2004 m. birželio 16 d. Institucija nusprendė pradėti oficialią tyrimo procedūrą (Spr. Nr. 132/04/COL). Sprendimas pradėti oficialią tyrimo procedūrą buvo paskelbtas 2004 m. gruodžio 23 d.

2004 m. rugpjūčio 13 d. Norvegijos atstovybės Europos Sąjungoje faksu (Nuorodos Nr. 290206) ir 2004 m. rugpjūčio 17 d. laišku, kuriuos Institucija gavo ir užregistravo 2004 m. rugpjūčio 18 d. (Nuorodos Nr. 290456), Norvegijos valdžios institucijos paprašė pratęsti pastabų pateikimo terminą vienam mėnesiui.

2004 m. rugpjūčio 17 d. laišku (Nuorodos Nr. 290305) Institucija sutiko pratęsti terminą vienam mėnesiui.

2004 m. rugsėjo 16 d. Norvegijos atstovybės Europos Sąjungoje faksu (Nuorodos Nr. 292867) ir 2004 m. rugsėjo 20 d. laišku,

kuriuo buvo persiųstas 2004 m. rugsėjo 16 d. Prekybos ir pramonės ministerijos laiškas, abu gauti ir užregistruoti Institucijos 2004 m. rugsėjo 21 d. (Nuorodos Nr. 293392), Norvegijos valdžios institucijos pateikė pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą. Norvegijos valdžios institucijos padarė išvadą, kad atleidimas nuo dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių, numatytas įkuriant *Entrą*, nėra valstybės pagalba, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje.

Institucija negavo jokių pastabų dėl sprendimo pradėti procedūrą iš kitų suinteresuotųjų šalių per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2005 m. gegužės 4 d. laišku, kurį Institucija gavo ir užregistravo 2005 m. gegužės 9 d. (Nuorodos Nr. 318691), *Entrą* atstovaujanti advokatų kontora *Selmer* pateikė pastabas dėl Institucijos sprendimo pradėti oficialią tyrimo procedūrą (žr. 3.4 punktą).

Byla buvo aptarta 2005 m. gegužės 19 d. Osle vykusiame susitikime, kuriame dalyvavo skirtingų Norvegijos ministerijų ir Institucijos atstovai.

2005 m. liepos 26 d. Modernizavimo ministerijos faksu (Nuorodos Nr. 327938) ir 2005 rugpjūčio 1 d. Norvegijos atstovybės Europos Sąjungoje laišku, kuriuo persiunčiamas 2005 m. birželio 30 d. Prekybos ir pramonės ministerijos laiškas, abu gauti ir užregistruoti 2005 m. rugpjūčio 3 d. (Nuorodos Nr. 329110), Norvegijos valdžios institucijos pateikė papildomą informaciją apie tai, ar atleidimas nuo mokesčių yra ekonominis pranašumas *Entrai*. Prekybos ir pramonės ministerija pateikė išvadą, kad atleidimas nuo mokesčių nėra pranašumas *Entrai*.

2. *Entros* įkūrimas

2.1. Pasiūlymas įkurti naują ribotos turtinės atsakomybės akcinę bendrovę

1999 m. birželio 4 d. Norvegijos vyriausybė pateikė valstybinės įstaigos – Viešųjų statybų ir nuosavybės direktorato (*Statsbygg*) reorganizavimo ir *Entros* įkūrimo planą⁽¹⁾. Tą pačią dieną, siekdama išspręsti kai kurias laikinas pertvarkymo ir *Entros* įkūrimo problemas, Vyriausybė pateikė specialų Aktą dėl dalies *Statsbygg* nekilnojamojo turto veiklos perdavimo ribotos turtinės atsakomybės akcinei bendrovei⁽²⁾. Šio akto (toliau – ginčijamas aktas)

⁽¹⁾ „St prp nr 84 (1998–99) Om ny strategi for Statsbygg og etablering av Statens utleiebygg AS“. Iš pradžių bendrovės pavadinimas buvo *Statens utleiebygg AS*. Toliau santrumpa *Entra* vartojama kalbant apie *Entra Eiendom AS* ir *Statens utleiebygg AS*.

⁽²⁾ „Ot prp nr 83 (1998–99) Om lov om omdanning av deler av Statsbyggs eiendomsvirksomhet til aksjeselskap“. 2000 m. vasario 18 d. Įstatymas Nr. 11.

3 dalyje teigiama, kad nekilnojamojo turto registre ir kituose valstybiniuose registruose perregistracija atliekama pakeičiant pavadinimą. Dėl to *Entra* neturėjo mokėti dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių, tačiau Nekilnojamojo turto registre vis tiek buvo užregistruota kaip nuosavybės teisės turėtoja.

Statsbygg – tai administracinė įstaiga (*Forvaltningsbedrift*), atsakinga Modernizavimo ministerijai. *Statsbygg* veikia Norvegijos vyriausybės vardu kaip statybų ir nuosavybės reikalų vykdytoja ir patarėja bei siūlo patalpas vyriausybinėms organizacijoms. *Statsbygg* toliau vykdė veiklą ir valdė turtą, kuris nebuvo perduotas *Entrai*. Šiuo metu *Statsbygg* valdo apie 2,2 mln. m² plotą Norvegijoje ir kitose šalyse. Visą turtą sudaro biurų patalpos, mokyklos, gyvenamosios patalpos ir specializuoti pastatai Norvegijoje bei ambasados ir rezidencijos kitose šalyse. Metinis statybų biudžetas yra apie 2,3 mlrd. NOK (apie 288 mln. EUR). *Statsbygg* turi 669 darbuotojus (2005 m. spalio mėn. duomenys) ⁽¹⁾.

Be to, St.prp. nr. 84 (1998–1999) teigiama, kad reorganizavimo tikslas – aiškiai apibrėžti skirtingus *Statsbygg* vaidmenis ir veiksmingiau naudoti valstybei priklausančius pastatus. Siekiant užtikrinti geresnes pagrindines sąlygas su kitomis privačiomis įmonėmis konkuruojančiam *Statsbygg*, konkurencingoje rinkoje naudoti pastatai (*konkuransenettsatte bygg*) turėjo būti atskirti nuo specialios paskirties pastatų ir priskirti *Entrai* priklausančiam naujam nekilnojamojo turto portfeliui. Vyriausybė nurodė, kad vėliau galima būtų parduoti dalį bendrovės privatiems subjektams.

Entros įstatuose yra šis tikslo straipsnis: „Pagrindinis bendrovės tikslas yra teikti patalpas valstybės agentūroms. Bendrovė gali turėti, pirkti, parduoti, valdyti ir administruoti nekilnojamąjį turtą bei vykdyti kitą susijusią veiklą. Bendrovei taip pat gali priklausyti kitų pirmesniame sakinyje nurodytą veiklą vykdančių bendrovių akcijos arba ji gali dalyvauti jų veikloje ir turėti dalyvavimo kapitale teises“ (neoficialus Institucijos vertimas).

2.2. *Entros* pradinis balansas

Parlamentui pateiktame pasiūlyme Norvegijos vyriausybė išdėstė pagrindinius principus, kuriais grindžiamas turto perdavimas naujai įmonei. Nebuvo daroma jokių išvadų dėl faktinės perduotino turto vertės. Buvo tik nurodyta, kad šis klausimas bus sprendžiamas vėliau ir jog: „bendrovės galutinis pradinis balansas bus nurodytas 2000 m. biudžete“ ⁽²⁾. Taip pat nebuvo nustatyta jokia konkreti šios vertės apskaičiavimo metodika.

⁽¹⁾ Šaltinis: <http://www.statsbygg.no/english/>

⁽²⁾ Neoficialus Institucijos vertimas.

Nuo 1999 m. birželio 4 d. iki galutinio įvertinimo 2000 m. birželio 22 d. Karališkuoju potvarkiu nustatyto perduotino turto vertė buvo kruopščiai tikrinama. Buvo siekiama nustatyti teisingą sandorio vertę remiantis Pasiūlymo Nr. 84 (1998–99) dėl turto perdavimo principais. Buvo aptarti keli šios kainos apskaičiavimo metodai ir prielaidos.

Pirma, *Statsbygg* paprašė nepriklausomo konsultanto *Catella Eiendom Consult AS* (CEC) įvertinti perduotiną turtą. Buvo vertinama pagal Norvegijos vertintojų ir inspektorių asociacijos (NVIA) vertinimo sistemą, kiekvieną turto dalį įvertinant atskirai, po to jas sudedant ir gaunant viso turto portfelio vertę. Apskaičiuota vertė sudarė 3 852 110 000 NOK. Vertinimą vėliau auditavo Norvegijos vertintojų ir inspektorių asociacija (NVIA), kuri padarė išvadą, kad gauta vertė buvo priimtina ir atidžiai apskaičiuota.

Antra, *Statsbygg* pats atliko turto vertinimą. Direktoratas naudojo kitą metodiką. *Statsbygg* neskaičiavo kiekvieno turto objekto vertės atskirai, kad sudėjęs gautų bendrą sumą, bet rėmėsi viso portfelio diskontuotais pinigų srautais. Apskaičiuota vertė sudarė 3 137 500 000 NOK.

Trečia, remdamasi tais pačiais principais kaip ir *Statsbygg*, bet skirtingomis prielaidomis, Administravimo ministerija taip pat atliko vertinimą. Apskaičiuota vertė sudarė 3 337 500 000 NOK.

Skirtumas tarp didžiausios ir mažiausios vertės buvo 714 610 000 NOK arba 22 % lyginant su mažiausia apskaičiuota kaina. Išsamiau neanalizuojant, reikėtų paminėti, kad naudoti metodai labai skiriasi. Tai pastebėjo ir nepriklausomą auditą atlikusi ir tris pirmiau nurodytas vertes vertinusi *PricewaterhouseCoopers* (PWC).

PWC vertinimo išvadoje teigiama, kad atsižvelgiant į metodinius skirtumus, detaliam palyginti tris įvertinimus būtų sudėtinga ir juo labiau neaktualu. Ji padarė išvadą, kad „*Mūsų nuomone, visos trys vertės yra priimtinos*“. Be to, PWC pabrėžė, kad neįmanoma nustatyti nė vienos konkrečios sumos, kuri turėtų būti laikoma „teisinga“ verte. Ši kaina greičiau būtų šalių derybų objektu ir galėtų svyruoti atsižvelgiant į prielaidas.

Ketvirta, ministerija nusprendė dar kartą nustatyti vertę. Išsamiai aptarusi, ar vyriausybės įstaigoms suteikta galimybė nutraukti nuomos sutartis per 12 mėnesių nuo pranešimo turėjo įtakos turto rinkos vertei, ar ne, šį kartą buvo nustatyta 2 837 550 000 NOK turto vertė. Ši vertė buvo pateikta Norvegijos parlamentui (*Stortinget*)⁽¹⁾ rengiant 1999–2000 m. valstybės biudžetą. Tačiau pagal pasiūlymą Vyriausybė pasilieka teisę atlikti galutinius koregavimus.

Penkta, ministerija pasinaudojo teise koreguoti galutinį balansą ir, *inter alia*, pakoregavo kai kurias *Entros* nuomos sutartis ir, taip vėl pakeisdama modelio prielaidas, nustatė didesnę vertę. Karališkuoju potvarkiu galutiniame pradiniam balanse buvo nustatyta 3 222 871 000 NOK vertė.

Proceso santrauka pateikiama toliau. Kaip nurodyta, pasiūlytos vertės sudaro nuo 2 837 550 000 NOK iki 3 852 110 000 NOK. Lyginant su mažiausia kaina, dėl taikytų skirtingų metodikų ir modelių prielaidų, susidarė 1 014 560 000 NOK arba 35,8 % skirtumas.

Catella Eiendoms Consult (CEC) nustatyta vertė ⁽¹⁾	3 852 110 000 NOK
Statsbygg rekomenduojama vertė	3 137 500 000 NOK
Ministerijos vertinimas	3 337 500 000 NOK
Ministerijos atsižvelgiant į sutarčių nutraukimo sąlygas iš naujo nustatyta vertė ⁽²⁾	2 837 550 000 NOK
Galutinis pradinis balansas ⁽³⁾	3 222 871 000 NOK

⁽¹⁾ „Porteføljeverdning konkurransebyggene Statsbygg“ 1999 m. rugpjūčio 10 d. Statsbygg adresuotas laiškas, kuriame pateikiami CEC vertinimai.

⁽²⁾ „St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 10 (1999–2000) Om etablering av Statens utleiebygg AS“.

⁽³⁾ „Statens utleiebygg AS – Fastsettelse av åpningsbalanse og endelige bevilgninger til egenkapital og lån“ Kongelig resolusjon av 22.06.2000.

Galutinis pradinis balansas buvo apskaičiuotas remiantis *Statsbygg* pradinėje rekomendacijoje pateiktu viso portfelio diskontuotu grynųjų pinigų srautu ir kai kuriais prielaidų pakeitimais.

Entra buvo įkurta kaip „minimali“ bendrovė naudojant įmokas grynaisiais pinigais. Vėliau valstybė perdavė *Entrai* turtą, kapitalą ir darbuotojus (turtą ir įsipareigojimus) mainais už 2000 m. liepos 1 d. išleistą akcijų emisiją. Norvegijos valstybė perleido *Entrai* ir jos vardu užregistravo nuosavybę ir teisę į ją. Pagal *Entros* įkūrimo aktą dokumentų rinkliavos ir registracijos mokes-

čiai nebuvo sumokėti. Tai ribotos turtinės atsakomybės akcinė bendrovė, kuri visiškai priklauso Norvegijos valstybei.

Bendrovės (grupės)⁽²⁾ veiklos pajamos 2004 m. sudarė 1 072 mln. NOK (apie 128 mln. EUR)⁽³⁾, o pelnas neatskaičius mokesčių – 134 mln. NOK (apie 16 mln. EUR). 2004 m. gruodžio 31 d. grupės konsoliduoto nuosavo kapitalo (buhalterinė vertė) buvo 1 288 mln. NOK (apie 154 mln. EUR). Metų pabaigoje grupės turto portfelio (buhalterinė) vertė buvo 8 768 mln. NOK (apie 1 047 mln. EUR). 2004 m. gruodžio 31 d. *Entra* turėjo 133 darbuotojus. Visą turto portfelį sudaro apie 110 objektų, apytikriai sudarančių 900 000 m²⁽⁴⁾.

Norvegijos valdžios institucijų duomenimis, apskaičiuota, kad numatoma sukaupta dokumentų rinkliava sieks 80 571 775 NOK, o susikaupęs registracijos mokeskis – 147 300 NOK (150 objektų * 982 NOK), iš viso – 80 719 075 NOK (apie 9,87 mln. EUR)⁽⁵⁾.

3. Norvegijos vyriausybės įvertinimas, ar atleidimas nuo dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių atitinka EEE susitarimo valstybės pagalbos nuostatas

3.1. Vyriausybės pateiktas įvertinimas *Entros* įkūrimo atžvilgiu

Norvegijos vyriausybės įvertinimas, ar atleidimas nuo žyminio mokesčio ir registracijos mokesčių atitinka EEE susitarimo valstybės pagalbos nuostatas, yra išdėstytas Pasiūlymo Nr. 84 (1998–99) 7.6.1 skyriuje. Pateikiamas toks tekstas (neoficialus Institucijos vertimas):

„Kitas kilęs klausimas – ar bendrovė gali būti atleista nuo nuosavybės teisės perleidimo iš *Statsbygg* į *imonei* Statens utleiebygg AS registracijos prievolės ir nemokėti registracijos mokesčio ir akcizo. Pagal Teismo mokesčių akto 6 skyrių ir Dokumentų rinkliavos akto 7 straipsnį turto teisių perdavimo dokumentų registracijos rinkliavos mokamos į valstybės išdą. Todėl prievolė mokėti rinkliavą vykdoma tada, kai nuosavybės teisės perdavimas registruojamas nekilnojamojo turto registre. Už pavadinimo pakeitimą registre akcizo mokėti nereikia.

⁽²⁾ Be *Entros*, grupei taip pat priklauso *Entra eiendom AS*, *Entra Service AS*, *Universitetsgaten 2 AS*, *Biskop Gunnerus gate 14 AS*, *Instituttveien 24 AS*, *Entra Kultur 1 AS*, *Langkaia 1 AS*, *Kr Augustgate 23 AS*, *Nonnen utbygging AS* ir *Krambugt 3 AS*. Šaltinis: 2004 m. metinė ataskaita. Žr. http://www.entraeiendom.no/files/Entra_Eiendom_Arsrapport_2004.pdf

⁽³⁾ 2004 m. vidutinis valiutos keitimo kursas: 1 EUR = 8,3715 NOK.

⁽⁴⁾ Šaltinis: *Entros* 2004 m. metinė ataskaita.

⁽⁵⁾ 2000 m. birželio 30 d. valiutos keitimo kursas: 1 EUR = 8,1815 NOK.

⁽¹⁾ „St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 10 (1999–2000) Om etablering av Statens utleiebygg AS“.

Ministerija labai abejoja, ar turto dalinimasis tarp valstybės ir Statens utleiebygg AS bus laikomas nuosavybės teisės perdavimu, kurį reikėtų užregistruoti nekilnojamojo turto registre. Atrodo, kad situacija geriau suvokiama kaip organizacinis valstybės turto portfelio pertvarkymas valstybei išsaugant registruotą teisę į turtą. Tai nėra nuosavybės teisės perdavimo, o tik pavadinimo pakeitimo registre klausimas. Todėl šioje situacijoje akcizo mokėti nereikia. Taigi, bendrovei nereikia mokėti registracijos mokesčių ir akcizo. Tačiau atskirame Odelsting skirtame pasiūlyme ministerija taip pat teigia, kad su organizaciniais pasikeitimais susijusi perregistracija atliekama pakeičiant pavadinimą. Nekilnojamojo turto registro atžvilgiu tai reiškia, kad nuosavybės teisės perduoti nereikės. Nuostata numato, kad nuosavybės teisės perduoti tikrai nereikės. Pasiūlymas atitinka taisyklės, susijusias su kitų valstybei priklausančių įmonių reorganizavimais, plg., pvz., 1994 m. birželio 24 d. Akto Nr. 45 dėl ribotos turtinės atsakomybės akcinės bendrovės Televerket įkūrimo ir 1996 m. lapkričio 22 d. Akto Nr. 65 dėl valstybinės pašto bendrovės įkūrimo 73 straipsnį. Kyla klausimas, ar tokia praktika sukuria kitokią konkurencinę padėtį valstybės ribotos turtinės atsakomybės akcinėms bendrovėms nei privatiems subjektams, kurie dalį su turtu susijusios veiklos paveda jiems visiškai priklausančioms ribotos turtinės atsakomybės akcinėms bendrovėms.

ELPA priežiūros institucija (EPI) paskelbė gaires dėl EEE susitarimo 61 straipsnyje nustatytų valstybės pagalbos taisyklių taikymo atliekant finansinius sandorius tarp valstybinių įmonių ir valdžios institucijų, žr. Valstybės pagalbos gairių 19–20 skyrius. Pagrindinis kriterijus vertinant, ar esama valstybės pagalbos, pagal šias gaires yra vadinamas „rinkos investuotojo principas“. Tai reiškia, kad valstybė, vykdydama ekonominę veiklą, turi veikti taip pat, kaip tokioje pačioje situacijoje panašios ar palyginamos privačios bendrovės atžvilgiu būtų elgęsi privatus investuotojas.

Pagal Norvegijos teisės aktus turto teisių perdavimas iš vieno juridinio asmens kitam registruojamas, kad galėtų trečiojo asmens atžvilgiu. Todėl privatūs investuotojai pirmiausia privalės užregistruoti nuosavybės teisės perdavimą ir sumokėti žyminius mokesčius. Panašiai analizuojant, valstybei priklausanti ribotos turtinės atsakomybės akcinė bendrovė taip pat privalo užregistruoti jai valstybės perduotą nuosavybės teisę.

Kita vertus, mažai tikėtina, kad protingas investuotojas būtų pasirinkęs sprendimą, pagal kurį dėl nekilnojamojo turto veiklą vykdančios įmonės dalies atskyrimo, registruodamas nuosavybės teisę, jis turėtų mokėti akcizą. Kadangi toks nuosavybės teisės perdavimas bendrovei brangiai kainuotų, sunku įsivaizduoti, kad protingas investuotojas pasirinktų tokį sprendimą. Labiau tikėtina, kad bus pasirinktas sprendimas, pagal kurį mokesčių mokėti nereikia, pavyzdžiui, paliekant nuosavybės teisę pagrindinei bendrovei arba įkuriant kontroliuojančiąją bendrovę.

Tačiau valstybė šiomis galimybėmis pasinaudoti negali. Valstybei nusprendus tapti rinkos dalyve, patogiau atskirti šią veiklą ir vykdyti ją atskiros bendrovės pagalba. Taigi, valstybė turi perduoti turtą kitam juridiniam asmeniui. Tai aiškiai rodo, kad teisių perdavimo registracija neprieštarauja valstybės pagalbos taisyklėms.

Todėl ministerija daro prielaidą, kad dėl teisių perdavimo registracijos reikalavimo išimties Statens utleiebygg AS konkurencinė padėtis nesiskirs nuo privataus investuotojo padėties rinkoje. Manoma, kad išimtis neprieštarauja EEE susitarimui.

Be to, daroma bendra prielaida, kad turtas, kuris bus perduotas Statens utleiebygg AS, vertinamas rinkos verte, ir kad bet kuris galimas vėlesnis kapitalo perdavimas iš valstybės atliekamas tokiu pat būdu, kaip ir privataus investuotojo įmonei mokami įnašai.“

3.2. Norvegijos valdžios institucijų pateikti argumentai prieš Institucijai priimančiam sprendimą pradėti oficialią tyrimo procedūrą

2002 m. birželio 20 d. Darbo ministerijos ir Vyriausybės administracijos laišku buvo pateikta informacija apie *Entrai* taikomas pagrindines sąlygas ir jos pradinio balanso sudarymą. Ministerija apibūdino grynųjų pinigų srauto metodą, taikytą nustatant bendrą turto portfelio vertę, ir teigė, kad toks metodas buvo taikomas, „nes jis geriau atitiktų Norvegijos parlamentui (1998–99) pateikto Pasiūlymo Nr. 84 suteikti bendrovei tokias pačias pagrindines sąlygas, kaip ir kitiems to paties sektoriaus dalyviams, reikalavimus“. Laiške nebuvo nurodoma, ar ir jeigu taip, tai kokį ir kokio masto poveikį nesumokėtas akcizas turėjo pradiniam balansui. Jame taip pat neaptariama, ar pagal ginčijamo akto 3 dalį atleidimas nuo akcizo turėtų atitikti turto portfelio vertės padidėjimą, lygų sumai, kuri būtų buvusi sumokėta, jeigu registracija nekilnojamojo turto registre būtų laikoma nuosavybės teisių, o ne pavadinimo pakeitimu.

2002 m. lapkričio 7 d. laišku Prekybos ir pramonės ministerija išsamiau išdėstė savo jau parengiamuosiuose darbuose pateiktą argumentą, kad privatūs investuotojai gali rinktis galimybę oficialiai neperduoti nuosavybės teisių ir taip išvengti dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių. Kadangi nuosavybės teisių perdavimo registracija nebuvo privaloma, privačios ir valstybinės įmonės galėjo, neregistruodamos nuosavybės perdavimo, teisėtai nemokėti dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių. Tačiau naujam savininkui „sąžiningumo užtikrinimui“ trečiosios šalies atžvilgiu pavojinga, jeigu nuosavybės teisės ir toliau priklausys pradiniam savininkui. Tačiau pavojaus galima išvengti užregistruojant „nuosavybės teisės apribojimą“. Nuosavybės

teisės apribojimo protokolo registracija neapsaugodavo nuo vykdomųjų bylų ir (arba) nuo to, kad teisėtas paveldėtojas netekdavo teisės į skolininko turtą po kreditorių ar bankroto procedūrų. Pasak Norvegijos valdžios institucijų, ši metodą plačiai taikė privačios įmonės, ypač tarp susijusių šalių.

Ministerijos nuomone, privatus *Statsbygg* savininkas greičiausiai išskaidytų įmonę, išvengdamas išpareigojimo mokėti registracijos mokesčių ir akcizą. *Entros* įkūrimo atveju šio metodo pritaikymas nebuvo realus dėl kliūčių, sąlygojamų visuomenės ir politikų kontrolės *Statsbygg* atžvilgiu. Turto nuosavybės teisės palikimas *Statsbygg* reikštų, kad *Entra*, norėdama sudaryti turto sandorius, turėtų gauti valstybinės įstaigos sutikimą. Jeigu turto nuosavybės teisė toliau priklausytų *Statsbygg*, valstybė būtų ir turto nuomotoja, ir oficiali turto nuosavybės teisės turėtoja. Tokių metodų taikymas *Statsbygg* ir *Entra* supainiotų skirtingus dviejų įmonių vaidmenis. *Statsbygg* patikėta valdyti ir naudoti ne komercinės paskirties viešuosius pastatus, o *Entra* vykdo komercinę veiklą.

2002 m. lapkričio 7 d. laiške ministerija taip pat pateikė argumentą prieš pirmiau nurodytuose parengiamuosiuose darbuose neminėta EEE susitarimo 61 straipsnio taikymą. Ministerija dar kartą nurodė, kad nekilnojamojo turto portfelio vertė buvo nustatyta naudojant „grynųjų pajamų kapitalizavimo“ metodą. Trumpai tariant, pagal šį metodą turto būsimoji grynųjų pinigų srautas (pagal esamas sutartis gauta grynoji nuoma kartu su busimos gryniosios nuomos suma pasibaigus esamų sutarčių galiojimui) buvo diskontuotas iki dabartinės vertės atsižvelgiant į atitinkamos grąžos normos reikalavimą. Buvo nustatyta 9,5 % norma, nes ji atspindėjo panašių prekybos sektoriaus privačių ūkio subjektų lyginamąją analizę. Pasak ministerijos, jeigu dokumentų rinkliavos ir registracijos mokesčiai būtų buvę mokėtini, šios išlaidos būtų aktyvuotos kaip turtas, o viso turto vertė būtų atitinkamai sumažinta. Todėl tai nesumažintų *Entros* bendro balanso ar bendros turto vertės. Priešingai, jeigu akcizas būtų įvestas nepakoregavus turto vertės, „viso turto vertė būtų didesnė ir sąlygotų tik 9,1 % grąžos normą, kuri yra daug žemesnė už *Entra* Eiendom AS reikalaujamą normą. Lyginant su privačiais ūkio subjektais, įmonei *Entra* Eiendom AS tai būtų labai nepalanku“.

2003 m. birželio 4 d. laišku Prekybos ir pramonės ministerija pateikė papildomos informacijos ir argumentų, susijusių su privačių įmonių naudojamomis priemonėmis. Be to, ministerija pakartojo 2002 m. lapkričio 7 d. laiške išdėstytus argumentus,

kodėl ji mano, kad rinkliavos nemokėjimas neturėjo poveikio bendrovės kapitalo struktūrai, vientisumui ir bendrai vertei.

Kaip trečią argumentą nelaikyti atleidimo nuo akcizo pagalba ministerija nurodė vadinamą Norvegijos teisės „tęstinumo principą“. Ji teigė, kad šis principo pavadinimas yra bendras terminas, apibūdinantis daugelį taisyklių, paremtų prielaida, kad išigyjančioji įmonė perima perduodančiosios bendrovės teisinį statusą. Tęstinumo principo tikslas – palengvinti įmonių susijungimus ir suskaidymus. Pagal tęstinumo principą perduodančiosios įmonės teisinis statusas turi būti priskirtas išigyjančiajai bendrovei. Ministerijos nuomone, mokesčių ir rinkliavų atžvilgiu tęstinumas yra svarbus principo aspektas. Iš tikrųjų, atsižvelgiant į Registracijos akto aiškinimą pagal su bendrovėmis susijusius teisės aktus, daugeliu atvejų privačios įmonės galėtų būti reorganizuojamos nereikalaujant mokėti registracijos mokesčių ir dokumentų rinkliavų. Remdamasi šiuo argumentu, ministerija teigė, kad atleidimas nuo mokesčių buvo bendra priemonė, kuri nebuvo valstybės pagalba, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje. 2003 m. birželio 4 d. laiške pateiktų išvadų 9 punktą yra toks:

„Bendroje registracijos mokesčių ir dokumentų rinkliavų sistemoje tęstinumo principas lemia, ar valstybinių ir privačių įmonių pertvarkymas gali būti atliktas pakeičiant pavadinimą *inter alia* registracijos mokesčių ir dokumentų rinkliavų taisyklių atžvilgiu. Tęstinumo principo tikslas – palengvinti socialiai ir ekonomiškai pageidautinai laikomus įmonių susijungimus, suskaidymus ir restruktūrizavimus. Konkretūs teisės aktai ir susikaupusios dokumentų rinkliavų, skiriamų dėl vandens ir elektros energijos bendrovių reorganizavimo, kompensavimas – tokių pačių prielaidų rezultatas. Taigi, tokia praktika yra bendra priemonė, kuri pagal nusistovėjusią precedentinę teisę nėra valstybės pagalba, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnyje.“

3.3. Norvegijos valdžios institucijų pateikti argumentai Institucijai pradėjus oficialią tyrimo procedūrą

2004 m. rugsėjo 16 d. Prekybos ir pramonės ministerijos laiške Norvegijos valdžios institucijos pateikė pastabas dėl Institucijos sprendimo pradėti oficialią tyrimo procedūrą. Norvegijos vyriausybės nuomone, nė viena iš EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalies sąlygų nebuvo atitakta. Todėl akcizas, kurio *Entra* neturėjo mokėti, nėra valstybės pagalba, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje.

Pirma, ministerija dar kartą pakartojo anksčiau pateiktą argumentą, kad priemonė nesuteikė pranašumo *Entrai*. Priemonė nepakeitė bendrovės kapitalo struktūros, vientisumo ar bendros vertės. Jeigu dokumentų rinkliavos ir registracijos mokesčiai būtų įtraukti į pradinį balansą, dar būtų parengtas alternatyvus pradinis balansas. Norvegijos vyriausybės nuomone, aptariama mokesčių priemonė neturėtų būti atskirta nuo bendrovės pradinio balanso. Be to, pagrindinės dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių taisyklės tikslas – apmokestinti tikrus perdavimus tarp skirtingų ūkio subjektų. Pasak ministerijos, kai perdavimas yra tik įsivaizduotinas, o perduodantieji ir įsigyjantieji subjektai iš esmės yra tokie patys, pagal pagrindinį Norvegijos teisės principą reikėtų leisti įsigyjančiajai įmonei pasilikti perduodančiosios įmonės teisinį statusą (tęstinumo principas). Ministerija mano, kad tęstinumo principas nėra taikomas tik konkretiems perdavimams, bet yra pagrindine taisykle tuo atveju, kai perduodantysis subjektas ir įsigyjantysis subjektas yra iš esmės tokie patys. Pasak Norvegijos valdžios institucijų, *Entra* nebuvo atleista nuo mokesčio, kurį įmonės prarastai moka iš savo biudžetų.

Antra, ministerija pabrėžė, kad šiuo konkrečiu atveju nuosavybės teisės perdavimas pagal ginčijamo akto 3 dalį buvo atliktas pakeičiant pavadinimą, o ne perduodant nuosavybės teisę. Todėl *Entra* nebuvo taikytas išipareigojimas sumokėti dokumentų rinkliavą, taigi, pasak Norvegijos valdžios institucijų, mokestinės pajamos nebuvo prarastos ir nebuvo naudojami valstybės ištekliai.

Trečia, Norvegijos valdžios institucijos teigė, kad aptariama priemonė neturėjo poveikio susitariančiųjų šalių tarpusavio prekybai. Ministerija manė, kad rinkos tyrimai gali parodyti, ar miesto verslo patalpų nekilnojamojo turto rinka Norvegijoje yra tik nacionalinė ir neveikiama tarpvalstybinės konkurencijos. Ministerijos nuomone, išskyrus užsienio investicijas į finansines institucijas, ne Norvegijos investuotojai neveikė Norvegijos nekilnojamojo turto rinkoje.

Ketvirta, ministerija teigė, kad atleidimas nuo dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių nėra atrankinė priemonė. Ministerija pažymėjo, kad pagrindinis EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalies taikymo mokesčių priemonei kriterijus yra tas, jog priemonė turi būti mokesčių sistemos taikymo išimtis, suteikianti pranašumą tam tikroms ELPA valstybės įmonėms. Todėl pirmiausia reikėtų nustatyti taikytiną bendrą sistemą. Jeigu mokesčių priemonė neatitinka bendros sistemos, reikia išnagrinėti, ar nukrypimą pateisina mokesčių sistemos pobūdis arba bendra schema. Ministerijos nuomone, pavadinimų keitimo praktika perduodant turto nuosavybės teisę nėra nukrypimas nuo mokesčių sistemos. Jeigu Institucija nustatytų, kad šia praktika nukrypstama nuo mokesčių sistemos, ministerijos nuomone, nukrypimą pateisintų mokesčių sistemos pobūdis arba bendra schema.

Galiausiai ministerija nurodė 2002 m. birželio 5 d. Komisijos sprendimą C 27/99 ⁽¹⁾ dėl atleidimo nuo perdavimo mokesčių pertvarkant kai kurias Italijos valstybines įmones į akcines bendroves. Pasak ministerijos, faktinė Italijos bylos padėtis buvo panaši į nagrinėjamą atvejį, ir kad galima daryti tokias pačias prielaidas. Ministerija padarė išvadą, kad atleidimą nuo mokesčių pateisina mokesčių sistemos pobūdis arba bendra schema, ir jog jis nėra valstybės pagalba, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje.

2005 m. birželio 30 d. laiške Prekybos ir pramonės ministerija pateikė kitus argumentus, kodėl atleidimas nuo dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių nesuteikė ekonominio pranašumo *Entra*. Ministerija nurodė, kad *Entros* pradinis balansas buvo parengtas naudojant grynosios dabartinės vertės (GDV) metodą. Būsimasis numatomas grynųjų pinigų srautas iš kiekvieno pastato buvo apskaičiuotas ir diskontuotas pagal reikalaujamą grąžos normą. Palyginus kitas konkuruojančias nekilnojamojo turto bendroves, grąžos norma buvo nustatyta naudojant kapitalo rinkos vertinimo modelį (angl. *Capital Asset Pricing Model*). Kaip ir kitų palyginamų bendrovių, buvo nustatytas apie 40 % nuosavas kapitalas.

Ministerijos nuomone, apskaičiuota turto vertė buvo geriausia suma, kurią „dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių neturintis mokėti“ investuotojas būtų norėjęs sumokėti už portfelį. Jeigu portfelio pirkėjas (šiuo atveju – *Entra*) būtų turėjusi sumokėti dokumentų rinkliavas ir registracijos mokesčius, suma, kurią norėtų sumokėti investuotojas, būtų sumažinta tokia suma, kurią sudarytų dokumentų rinkliavos ir registracijos mokesčiai. Ilgalaikio turto vertė balanse būtų buvusi sumažinta tokia pačia suma, o finansinio ilgalaikio turto vertė būtų padidinta tokia pačia suma, kad bendra turto vertė būtų tokia pati. Balanso išipareigojimų dalyje nuosavas kapitalas ir bendra skola nepasikeistų, kuomet trumpalaikių skolų suma padidėtų dokumentų rinkliavas ir registracijos mokesčius atitinkančia suma. Ministerija padarė išvadą, kad finansinė *Entros* padėtis, atleidus ją nuo dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių, nepasikeitė.

Ministerija pripažino, kad negalima daryti bendros išvados, kad turto pardavėjas visada *de facto* turi mokėti akcizą, nes tai priklauso nuo konkrečių aplinkybių. Tačiau šiuo konkrečiu atveju mokesčių našta tektų pardavėjui, nes apskaičiuojant *Entros* pradinį balansą naudotas nekilnojamojo turto vertinimo metodas (neoficialus Institucijos vertimas) reišė, kad: „Tokiu atveju ir naudojant GDV metodą visos su pirkimu susijusios išlaidos atimamos iš pirkimo kainos, nes visi elementai sudaro patį vertės nustatymo metodą, o pirkėjas kitaip negauna reikalaujamos grąžos normos ...“.

⁽¹⁾ OL L 77, 2003 3 24, p. 21.

3.4. Suinteresuotųjų šalių pastabos

2005 m. gegužės 4 d. laišku *Entra* atstovaujanti advokatų kontora *Selmer* pateikė pastabas dėl Institucijos sprendimo pradėti oficialią tyrimo procedūrą. *Selmer* tvirtino, kad atleidimas nuo dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių nesuteikė pranašumo *Entra* ir atitiko Norvegijos teisinės sistemos pobūdį ir bendrą logiką.

Pirma, *Selmer* nurodė, kad buvo nuspręsta įkurti bendrovę, kurios 40 % bendro kapitalo sudaro nuosavas kapitalas. Jeigu dėl to *Entra* būtų tekę sumokėti dokumentų rinkliavas ir registracijos mokesčius, turto vertė būtų sumažinta suma, kurią sudarytų dokumentų rinkliavos ir registracijos mokesčiai, o Norvegijos valstybė, siekdama išsaugoti 40 % nuosavą kapitalą, būtų turėjusi sumokėti bendrovei tokio paties dydžio įmoką. *Selmer* nuomone, tai neturėjo įtakos *Entros* ekonominei padėčiai ir nesuteikė jai jokio ekonominio pranašumo.

Antra, *Selmer* teigė, kad visus reorganizavimus valstybė vykdė nuosekliai vadovaudamasi tęstinumo principu, ir kaip pavyzdžius nurodė Norvegijos transliavimo korporacijos (NTK), *Telenor*, Valstybinės geležinkelių bendrovės (VGB), *Posten Norge*, *Avinor*, *Mesta* ir *Statkraft* reorganizavimus. Todėl, *Selmer* nuomone, atleidimas nuo dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių atitiko Norvegijos teisinės sistemos pobūdį ir bendrą logiką.

4. Norvegijos teisės aktai, susiję su nekilnojamojo turto perdavimo registracijos dokumentų rinkliava ir registracijos mokesčiu

4.1. Kuo grindžiamas įsipareigojimas mokėti dokumentų rinkliavą ir registracijos mokesčių?

Visas nekilnojamojo turto turtas Norvegijoje yra įrašytas į Nekilnojamojo turto registrą (*Eiendomsregisteret*), kuriame nuo 1995 m. saugoma informacija iš *Tinglysingsregisteret/Grunnboken* ir *GAB-registeret (Grunneiendommer, Adresser og Bygninger)* ⁽¹⁾.

Tinglysingsregisteret buvo įkurtas pagal 1935 m. Registracijos aktą Nr. 2 (*Lov om tinglysing*). Kiekvienas registre užregistruotas turtas turi kodą, kurį įvedus galima suvesti informaciją apie nuosavybę, nuosavybės teisę ir šios teisės apribojimus. Registre yra, *inter alia*, informacija apie su konkrečia nuosavybe susijusias

teises ir įsipareigojimus. Sąžiningai veikiančios suinteresuotosios šalys gali remtis Nekilnojamojo turto registre esančia informacija.

Pagal 1975 m. Dokumentų rinkliavų akto Nr. 597 skirsnio 1 dalį (*Lov om dokumentavgift*) registruojant nekilnojamojo turto nuosavybės teisės perdavimą (*hjemmelsoverføring*) įsigalioja įsipareigojimas mokėti dokumentų rinkliavas (*dokumentavgift*). Turto pardavimo verte grindžiama mokesčių norma yra 2,5 %. Naujasis nuosavybės teisės turėtojas yra atsakingas už tai, kad būtų sumokėta rinkliava, žr. 1975 m. rugsėjo 16 d. Finansų ministerijos reglamento dėl dokumentų rinkliavų 2–6 skirsnius ir vėlesnius pakeitimus.

Be to, registruojant nuosavybės teisės perdavimą Nekilnojamojo turto registre, reikia mokėti registracijos mokesčių (*tinglyssingsgebyr*) pagal 1982 m. Teismo mokesčių aktą Nr. 86 (*Rettsgebyrloven*). Įkuriant *Entra* ši rinkliava buvo 982 NOK (apie 123 EUR) už kiekvieną registruojamą dokumentą. Dokumentų rinkliavos ir registracijos mokesčio skyrimo sąlygų nuostatos yra vienodos.

Kaip minėta pirmiau, akcizas mokamas registruojant nuosavybės teisės perdavimą kitam juridiniam asmeniui (*hjemmelsoverføring*). Taigi, jei nuosavybės teisė kitam juridiniam asmeniui nėra perduodama, o pakeičiamas tik to paties juridinio asmens pavadinimas registre (*grunnboken*), jokio akcizo mokėti nereikia.

Registruoti (*tinglyse*) su nekilnojamoju turtu (nuosavybe ir t. t.) susijusias teises registre teisiškai nėra privaloma. Siekiant perduoti nuosavybę, nuosavybės teisės perdavimo registruoti nebūtina. Tačiau teisių turėtojas, siekdamas apsaugoti savo teises trečiųjų šalių atžvilgiu, gali nuspręsti jas įregistruoti.

4.2. Kada galima paskirti kitą nuosavybės teisės turėtoją nemokant akcizo?

Akcizų mokėjimo praktika nuo 1990 m. iki 2005 m. liepos 1 d. (taigi ir įkuriant *Entra*) apibūdinama dviejuose aplinkraščių rinkiniuose, būtent, Norvegijos Teisingumo ministerijos 1990 m. gegužės 25 d. Aplinkraštyje G-37/90 ir kasmietiniuose Norvegijos muitų ir akcizų direktorato (NMAD) (*Toll- og Avgifts-direktoratet*) aplinkraščiuose ⁽²⁾. Pagal pastarųjų aplinkraščių 1.1 punktą atleidimas nuo žyminio mokesčio nesuteikiamas, nebent tam būtų tiesioginis teisinis pagrindas, nustatytas Dokumentų rinkliavos akte arba Parlamento sprendimuose ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Šaltinis: Statens Kartverk – Tinglysingen, žr. <http://www.statkart.no/IPS/tinglysing/?module=Articles;action=ArticleFolder.publicOpenFolder;ID=2207>

⁽²⁾ Žr. *inter alia Dokumentavgift 2000 – S12-DOK-2001* ir *Rundskriv nr. 12/2005 S*, į kurią nuoroda daroma toliau. Taip pat žr. http://www.toll.no/upload/dokumentavgift1_1.pdf

⁽³⁾ Norvegų kalba sakinytis skamba taip: „Det gis ikke fritak for dokumentavgift med mindre det er direkte hjemmel i loven eller stortingsvedtak“.

i) Susijungimai

Kalbant apie susijungimus, pasak Norvegijos Teisingumo ministerijos, pagal Dokumentų rinkliavos aktą nuosavybės teisės perduoti nereikia. Todėl tereikia užregistruoti susijungimą Nekilnojamojo turto registre patvirtinant, kad bendrovės susijungė. Tokį patvirtinimą gali išduoti Bendrovių registras, o registracijos mokesčio ir akcizo mokėti nereikia. Tai taikoma ribotos turtinės atsakomybės akcinių bendrovių susijungimams, kaip apibrėžta 1976 m. birželio 4 d. Įstatymo Nr. 59 (Ribotos turtinės atsakomybės akcinių bendrovių akte⁽¹⁾) 14 skirsnio 7 dalyje, o taip pat kitiems pagal to paties įstatymo 14 skyrių vykdomiems susijungimams ir taupomųjų bankų susijungimams (1961 m. gegužės 24 d. Įstatymo Nr. 1 8 skyrius; Taupomųjų bankų aktas)⁽²⁾.

ii) Įmonių suskaidymas pagal 1976 m. Ribotos turtinės atsakomybės akcinių bendrovių aktą

Jeigu skaidant įmonę nuosavybės nekilnojamojo turto nuosavybės teisė buvo perduota iš pradinės bendrovės (A) atskirtai bendrovei (B), pagal Aplinkraštį G-37/90 ir Norvegijos muitų ir akcizų direktorato kasmetinių aplinkraščių 1.4 punktą reikia mokėti ir registracijos mokesį, ir dokumentų rinkliavą⁽³⁾.

Priešingai, jeigu nekilnojamas turtas paliekamas pradinei bendrovei (A), nuo kurios buvo atskirta dalis (B), registracijos mokesčio ir dokumentų rinkliavos mokėti nereikia⁽⁴⁾. Taip yra todėl, kad šiuo atveju nekilnojamas turtas neperduodamas naujam juridiniam asmeniui (o toks įsipareigojimas galiotų, jeigu nekilnojamas turtas būtų perduotas atskirtai bendrovei).

iii) Nuosavybės perdavimas iš bendros nuosavybės įmonės bendrijai

Nagrinėjamuoju laikotarpiu nekilnojamojo turto nuosavybės perdavimas iš bendros nuosavybės įmonės viešajai bendrijai arba ribotos atsakomybės bendrijai (arba atvirkščiai) reiškė

⁽¹⁾ Nuoroda taip pat daroma į 1997 m. birželio 13 d. Ribotos turtinės atsakomybės akcinių bendrovių įstatymą Nr. 44 ir Atvirųjų ribotos turtinės atsakomybės bendrovių įstatymą Nr. 45.

⁽²⁾ Nuoroda daroma į Aplinkraštį G-37/90, 1 puslapis, 1.3 punktas, *Dokumentavgift 2000*, ir *Rundskriv nr. 12/2005 S 1.3* punktą.

⁽³⁾ Institucija atkreipia dėmesį į 2003 m. birželio 4 d. Norvegijos vyriausybės laiško 4.3 punkte pateiktą pastabą, kad galima būtų aptarti, ar „dokumento registracija vis dar yra būtina kaip nuosavybės teisės perdavimo išraiška. Klausimą svarsto Teisingumo ministerija“. Tačiau paskesniuose aplinkraščiuose Vyriausybė laikėsi šios pozicijos iki 2005 m. birželio mėn. ir pakeitė registracijos praktiką tik registracijai po šios datos.

⁽⁴⁾ Tokia tvarka būtų taikoma netgi tuomet, jeigu atskirta bendrovė (B) perimtų pradinės bendrovės (A) pavadinimą, nes iš tikrųjų nekilnojamojo turto savininkas lieka tas pats, būtent, pradinė bendrovė (A). Tai bus laikoma tik pavadinimo pakeitimu. Žr. taip pat Norvegijos Teisingumo ministerijos nuomonę, paskelbtą U87-4.

perdavimą iš vieno juridinio asmens kitam juridiniam asmeniui. Ir Aplinkraštyje G-37/90, ir kasmetinių Norvegijos muitų ir akcizų direktorato aplinkraščių 1.5 punkte teigiama, kad tai skatina akcizo mokėjimą.

iv) Juridinio asmens statuso pakeitimas

Aplinkraštyje neminima situacija, kai keičiamas įmonės juridinio asmens statusas. 2002 m. birželio 4 d. laiške Norvegijos vyriausybė teigė, kad tokiose situacijose vadovaujamosi pagrindine taisykle „nuosavybės teisė turi būti perduota. Atitinkamai mokamas registracijos mokeskis ir dokumentų rinkliava. Taip praktikoje buvo taikomi teisės aktai“. Tačiau Norvegijos vyriausybė teigia, kad pagal su tęstinumo principu susijusius argumentus, būtų įmanoma nustatyti šios taisyklės išimtis⁽⁵⁾.

Be to, Institucija pažymi, kad 1997 m. spalio 9 d. paskelbtame sprendime LF-1997-671 Apeliacinis teismas (*Frostatting Lagmannsrett*) laikėsi nuomonės, kad *kommandittselskap* keičiant į *aksjeselskap* (*North West Terminalen AS*) reikėjo mokėti akcizą. Šiuo atžvilgiu *Lagmannsrett* nurodė pirmiau minėtus Teisingumo ministerijos bei Muitų ir akcizų direktorato aplinkraščius ir teigė, kad pagal Dokumentų rinkliavos aktą reikia mokėti rinkliavą, nebent pačiame akte arba pagal jį priimtose nuostatose nurodyta kitaip. Kadangi pradinės bendrovės ir naujosios bendrovės juridinio asmens statusas skyrėsi, nepriklausomai nuo to, kad naujosios bendrovės savininkai liko tie patys, iš tikrųjų pasikeitė tik bendrovės valdymo forma.

Be to, galima daryti nuorodą į Norvegijos vyriausybės 2002 m. birželio 4 d. laiško 1 priede minėtą atvejį, kuomet Norvegijos valdžios institucijos atsisakė atleisti nuo rinkliavos *selveiende institusjon* pakeitimą į *allmenaksjeselskap*.

v) Nuosavybės perdavimas iš savivaldybės atskiram juridiniam subjektui, kuris visiškai priklauso tai savivaldybei

2005 m. gegužės 19 d. Norvegijos valdžios institucijų ir Institucijos susitikime Norvegijos valdžios institucijos nurodė, kad labiausiai tikėtina, jog pagal įkuriant *Entrå* galiojusius aplinkraščius, žyminį mokesį būtų tekę mokėti dėl reorganizavimo, kurio metu savivaldybė perduotų pastato nuosavybę tai savivaldybei priklausančiai ribotos turtinės atsakomybės akcinei bendrovei. Priešingai, kurį laiką žyminio mokesčio nereikėjo mokėti perduodant nuosavybės teises dėl reorganizavimų pagal 1999 m. sausio 29 d. Norvegijos aktą dėl savivaldybėms priklausančių bendrovių⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ Žr. laiško 7 punkto h papunktį.

⁽⁶⁾ Žr., pvz., *Rundskriv nr. 12/2005 S 3.9* punktą.

vi) Praktika po 2005 m. liepos 1 d.

Kadangi pavadinimo pakeitimas Nekilnojamojo turto registre buvo registruojamas dėl *Entros* įkūrimo, pirmiau apibūdintas taisyklės galima lyginti su ginčijamo akto 3 dalies nuostatomis. Tačiau reikėtų paminėti, kad 2005 m. birželio 21 d. Teisingumo ministerija priėmė naują Aplinkraštį G-6/05 dėl nekilnojamojo turto perdavimo tvarkos bendrovių susijungimų, suskaidymų ir pertvarkymų atvejais ⁽¹⁾. Pagal naują aplinkraštį nuo 2005 m. liepos 1 d. buvo nustatyta nauja praktika situacijose, kai nuosavybės teisės turėtojas gali būti pakeistas tokio pakeitimo nelaukiant nuosavybės teisės perdavimu. Pagal naują aplinkraštį suskaidymo registracija pagal tęstinumo principą dabar bus traktuojama taip pat kaip ir susijungimai akcizo taisyklių atžvilgiu, todėl žyminio mokesčio už ją mokėti nebereikės. Tas pats galioja ir pertvarkymams pagal Ribotos turtinės atsakomybės akcinių bendrovių akto 13, 14 ir 15 skyrius ir Atvirųjų ribotos turtinės atsakomybės bendrovių aktą.

Priešingai, pagal naują aplinkraštį akcizą vis tiek reikės mokėti perduodant nekilnojamąjį turtą pagal tęstinumo principu grindžiamas taisyklės (pavyzdžiui, susijungiant viešosioms bendrijoms (*ansvarlige selskaper*). Perdavimas iš vieno tipo bendrovės kito tipo bendrovei, pavyzdžiui, iš viešosios bendrijos ribotos turtinės atsakomybės akcinei bendrovei, ir toliau bus apmokesdinamas akcizu.

5. Kiti valstybinių įmonių reorganizavimai

Kaip teigiama 2003 m. birželio 4 d. Norvegijos valdžios institucijų laiške, kitų reorganizavimų (*Posten AS*, *NSB AS*, *Mesta AS*, *Avinor AS*, *Telenor AS* ir sveikatos priežiūros įmonių) ir ginčijamo akto nuostatos panašios ⁽²⁾.

Institucija pažymi, kad vykdamas kai kuriuos kitus reorganizavimus nebuvo taikoma panaši į ginčijamame akte įtvirtintą nuostatą. Reorganizavimų, apie kuriuos Institucijai buvo pranešta, tačiau kuriems nebuvo taikoma ši nuostata, pavyzdžiai yra *BaneTele AS*, *Secora AS* ir *Statkraft AS* įkūrimai.

⁽¹⁾ „Rundskriv G-6/05: Den tinglysingsmessige fremgangsmåten når fast eiendom blir overført i forbindelse med fusjon, fisjon og omdanning“. Aplinkraštį galima rasti Teisingumo ministerijos svetainėje <http://odin.dep.no/jid/norsk/dok/regelverk/rundskriv/012081-250018/dok-bn.html>

⁽²⁾ Parengiamuosiuose darbuose kai kurių reorganizavimų atvejais atleidimai nuo mokesčių nėra pagrindiniai. Kitais atvejais ši nuostata laikoma nukrypimu nuo įprastų akcizų taikymo taisyklių. Taip pat teigiama, kad ši nuostata atitinka panašias kitų valstybinių įmonių pertvarkymų į atvirąsias ribotos turtinės atsakomybės bendroves nuostatas. Galiausiai dažnai teigiama, kad aptariama nuostata atitinka požiūrį dėl nekilnojamojo turto perdavimo atvirųjų ribotos turtinės atsakomybės bendrovių ir bankų susijungimų atveju.

BaneTele AS yra visos šalies skaidulinio plačiajuosčio tinklo paslaugos teikėja. Ši ribotos turtinės atsakomybės akcinė bendrovė buvo įkurta 2001 m. liepos 1 d. Prieš tai jos veiklą vykdė Nacionalinė geležinkelių administracija (*Jernbaneverket*). *BaneTele* yra visiškai Norvegijos vyriausybei priklausanti ribotos turtinės atsakomybės akcinė bendrovė, atstovaujama Prekybos ir pramonės ministerijos. Nacionalinė geležinkelių administracija yra atsakinga už nacionalinio geležinkelių tinklo valdymą Transporto ir komunikacijų ministerijos vardu. Pasiūlymas įkurti ribotos turtinės atsakomybės akcinę bendrovę *BaneTele* buvo pateiktas Parlamentui St.prp. Nr. 80 (2000–2001) *Omdanning av BaneTele til aksjeselskap* ⁽³⁾ ir Ot.prp. Nr. 93 (2000–2001) *Om lov om omdanning av Jernbaneverkets kommersielle televirksomhet til aksjeselskap* ⁽⁴⁾. Ot.prp. Nr. 93 (2000–2001) ir paskesniame įstatyme (2001 m. birželio 15 d. Įstatyme) nėra nė vienos nuostatos, panašios į ginčijamo akto 3 dalyje pateiktą nuostatą.

Secora AS – tai rangovas, vykdamas specialią veiklą, susijusią su saugiu ir našių uostų bei pakrančių vandenų kelių plėtra. Ši ribotos turtinės atsakomybės akcinė bendrovė buvo įkurta 2005 m. sausio 1 d. Anksčiau veiklą vykdė Norvegijos pakrančių administracijos (*Kystverket*) gamybos padalinys. *Secora AS* visiškai priklauso Norvegijos valstybei ir yra atstovaujama Žuvininkystės ir pakrančių reikalų ministerijos. Norvegijos pakrančių administracija – tai Norvegijos nacionalinė pakrančių valdymo, saugumo jūrose ir bendradarbiavimo agentūra. Pasiūlymas įkurti *Secora AS* buvo išdėstytas St.prp. Nr. 1 (2004–2005) *Om omdanning av Kystverkets produksjonsvirksomhet til statlig aksjeselskap m.m.* ⁽⁵⁾ ir Ot.prp. Nr. 20 (2004–2005) *Om lov om omdanning av Kystverkets produksjonsvirksomhet til statsaksjeselska* ⁽⁶⁾. Ot.prp. Nr. 20 (2004–2005) ir paskesniame įstatyme (2004 m. gruodžio 17 d. Įstatyme) nėra nė vienos nuostatos, panašios į ginčijamo akto 3 dalyje pateiktą nuostatą.

Įmonė *Statkraft AS* yra didžiausia elektros energijos gamintoja Norvegijoje. Ši ribotos turtinės atsakomybės akcinė bendrovė buvo įkurta 2004 m. spalio 1 d. Anksčiau ji buvo valstybinė įmonė (*Statsforetak* (SF)), o valstybinė įmonė *Statkraft SF* vis dar yra oficiali *Statkraft AS* savininkė. Pirmasis pasiūlymas įkurti ribotos turtinės atsakomybės akcinę bendrovę buvo pateiktas Parlamentui St.meld. Nr. 22 (2001–2002) *Et mindre og bedre statlig eierskap* ⁽⁷⁾, vėliau St.prp. Nr. 53 (2003–2004) *Statens eierskap i Statkraft SF* ⁽⁸⁾ ir Ot.prp. Nr. 63 (2003–2004) *Om lov om omorganisering av Statkraft SF* ⁽⁹⁾. St. prp. Nr. 53 (2003–2004) Vyriausybė teigė, kad atliekant reorganizavimą

⁽³⁾ Žr. <http://www.odin.dep.no/repub/00-01/stprp/80>

⁽⁴⁾ Žr. <http://www.odin.dep.no/repub/00-01/otprp/93>

⁽⁵⁾ Žr. <http://www.odin.dep.no/filarkiv/226433/STP0405001-T06-TS.pdf>

⁽⁶⁾ Žr. <http://www.odin.dep.no/repub/04-05/otprp/20>

⁽⁷⁾ Žr. <http://odin.dep.no/nhd/norsk/dok/regpubl/stmeld/024001-040006/dok-bn.html>

⁽⁸⁾ Žr. <http://www.odin.dep.no/filarkiv/208116/STP0304053-TS.pdf>

⁽⁹⁾ Žr. <http://odin.dep.no/filarkiv/207892/OTP0304063-TS.pdf>

Statkraft AS turėtų mokėti akcizus (neoficialus Institucijos vertimas) „pagal akte įtvirtintas taisykles“ dėl akcizų, o šios išlaidos sumažintų įmonės pelną ir dividendų bazę. Apskaičiuota, kad akcizai sudarytų 1 500 mln. NOK (apytikriai 188 mln. EUR) ⁽¹⁾.

II. ĮVERTINIMAS

1. Valstybės pagalbos buvimas

EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalis yra tokia:

„Išskyrus tuos atvejus, kai šis Susitarimas nustato kitaip, EB valstybių narių, ELPA valstybių arba iš jų valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba ją gali iškraipyti, yra nesuderinama su šiuo Susitarimu, kai ji daro įtaką Susitariančiųjų šalių tarpusavio prekybai.“

Kad priemonė būtų laikoma valstybės pagalba pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalį, ji turi atitikti šiuos keturis kriterijus:

1. Pagalba turi būti suteikta valstybės arba naudojant valstybės išteklius;
2. Pagalba turi suteikti pranašumą pagalbos gavėjams, sumažindama paprastai jiems vykdančią savo veiklą tenkančias išlaidas;
3. Pranašumas turi būti konkretus arba atrankinis, nes jis suteikiamas tam tikroms įmonėms arba tam tikrų prekių gamybai;
4. Pagalba iškraipo arba gali iškraipyti konkurenciją ir daryti poveikį susitariančiųjų šalių tarpusavio prekybai.

Savo sprendime pradėti oficialią tyrimo procedūrą Institucija padarė preliminarią išvadą, kad visos pirmiau nurodytos sąlygos

⁽¹⁾ Norvegų kalba tekstas skamba taip: „Den foresl tte omorganiseringen av Statkraft vil medf re at det p l per dokumentavgift til staten, jf Stortingets vedtak om dokumentavgift § 1 f rste ledd. Utgiften vil v re i st rrelsesorden 1,5 milliarder kroner. Departementet legger til grunn at Statkraft betaler dokumentavgift i tr d med lovens normalordning. Utgifter til dokumentavgift vil redusere overskuddet til selskapet og dermed ogs  utbyttegrunnlaget.“

buvo įvykdytos, tuo tarpu Norvegijos vyriausybė tvirtino, kad nė viena iš šių sąlygų nebuvo įvykdyta ⁽²⁾. Todėl Institucija turi išnagrinėti atleidimą nuo akcizo pagal atitinkamą precedentinę teisę, kad išsiaiškintų, ar ji yra valstybės pagalba, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje.

1.1. Pagalba turi būti suteikta valstybės arba naudojant valstybės išteklius

Atsižvelgiant į pirmiau minėtą pirmą sąlygą, pagal nusistovėjusią precedentų teisę ⁽³⁾ ši sąlyga yra įgyvendinta tada, kai dėl priemonės valstybiniam fondams tenka tiesioginė arba netiesioginė finansinė našta.

Savo sprendime pradėti oficialią tyrimo procedūrą Institucija padarė preliminarią išvadą, kad pagal ginčijamo akto 3 dalies nuostatą paprastai mokėtinas akcizas nebuvo sumokėtas. Šis atleidimas nuo akcizo sąlygojo tiesioginę Norvegijos valstybės mokesčių pajamų praradimą, tolygų valstybės išteklių naudojimui. Todėl Institucija padarė preliminarią išvadą, kad pirmoji sąlyga buvo įgyvendinta.

Tačiau savo pastabose dėl sprendimo pradėti procedūrą Norvegijos valdžios institucijos tvirtino ⁽²⁾, jog dėl to, kad *Entra* neturėjo įvykdyti išsipareigojimo sumokėti dokumentų rinkliavą (nes „nuosavybės teisės perdavimas šiuo konkrečiu atveju buvo atliktas pakeičiant pavadinimą, o ne perduodant nuosavybės teisę“), mokesčių pajamos nebuvo prarastos ir nebuvo naudoti valstybės ištekliai.

Institucija negali sutikti su šiuo argumentu. Pranašumas mokesčio lengvatos forma, numatyta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje, paprastai suteikiamas kaip atleidimas nuo konkretaus mokesčio. Tačiau, kadangi 61 straipsnio 1 dalyje akcentuojami ne nacionalinės teisės sistemos formulai, o poveikis, joje taip pat nurodomos situacijos, kuriose, atsižvelgiant į konkrečią teisinę sąvoką (*in casu* „pavadinimo pakeitimas“), mokesčio lengvata suteikiama netiesiogiai, ir dėl to nereikia mokėti jokio mokesčio. Ir abiejose situacijose, ir nagrinėjamu atveju, registracija nekilnojamojo turto registre galėtų būti atlikta nemokant akcizų vien tik dėl konkrečios teisinės nuostatos. Įregistruoti nemokant mokesčių be specialios nuostatos būtų buvę neįmanoma.

⁽²⁾ 2004 m. rugsėjo 16 d. Prekybos ir pramonės ministerijos laiškas.

⁽³⁾ Plg. sujungtas bylas 67/85, 68/85 ir 70/85 *Van der Kooy prieš Komisiją* [1988] Rink. 219; bylą C-290/83, *Komisija prieš Prancūziją* [1985] Rink. 439; bylą C-482/99 *Prancūzijos Respublika prieš Komisiją* [2002] Rink. I-4397; bylą C-379/98 *Preussen Elektra AG prieš Schlesweg AG* [2001] Rink. I-2099.

Parlamentui pateiktame pasiūlyme⁽¹⁾ Norvegijos vyriausybė teigė, kad labai abejotina, jog turto perdavimas iš *Statsbygg Entrai* galėjęs būti apmokestintas akcizu. Tačiau, kaip toliau nurodoma 1.2 punkte, Norvegijos vyriausybės argumentai, kad turto perdavimo iš valstybės *Entrai* registracija galėjusi būti neapmokestinta akcizu dėl to, jog 2000 m. vasario 18 d. Akto 3 dalyje nebuvo konkrečios nuostatos, nebuvo įtikinami. Jokia kita Norvegijos teisės nuostata nenurodo, kad tokiam sandoriui taikoma bendros taisyklės, pagal kurią registruojant nuosavybės pakeitimą reikia mokėti akcizą, išimtis. Be to, Institucija nesupranta, kaip *Statsbygg* reorganizavimas, dar nepriėmus 2000 m. vasario 18 d. Akto su 3 dalimi, pagal tuo metu galiojusį Registracijos akto aiškinimą galėjo būti neapmokestintas.

Todėl Institucija mano, kad pirmoji sąlyga yra įgyvendinta.

1.2. Priemonė turi būti konkreti arba atrankinė, nes ji suteikiama „tam tikroms įmonėms arba tam tikrų prekių gamybai“

1.2.1. Materiali atranka

Savo sprendime pradėti oficialią tyrimo procedūrą Institucija padarė preliminarią išvadą, kad specialaus nuo mokesčio (tik vieną įmonę *Entra*) atleidžiančio įstatymo priėmimas turėtų būti laikomas atrankine priemone.

Priešingai, atsižvelgdamos į Institucijos pirmiau pateiktus argumentus dėl tęstinumo principo, Norvegijos valdžios institucijos tvirtino, kad pavadinimo pakeitimo kaip nuosavybės teisės perdavimo procedūros praktika *de facto* nebuvo nukrypimas nuo bendros mokesčių sistemos. Todėl tai buvo bendra priemonė.

Institucija nurodo Institucijos Valstybės pagalbos gairių 17B.3.1 skyrių dėl tiesioginio verslo apmokestinimo, susijusį su konkrečiomis arba atrankinėmis mokesčių priemonėmis, kuris išdėstytas taip:

„Visiems ELPA valstybėje veikiantiems ūkio subjektams prienamos mokesčių priemonės yra iš esmės bendrosios priemonės. Jos turi būti lygiomis teisėmis prienamos visoms įmonėms, o jų apimtis *de facto* negali būti sumažinta, pavyzdžiui, dėl to, kad valstybė gali jas suteikti savo nuožiūra, arba dėl kitų jų praktinį poveikį sumažinti galinčių veiksnių.“

Ginčijamas aktas taikomas tik konkrečiam *Statsbygg* ir *Entros* sandoriui. Tiesa, kad įkuriant valstybines ribotos turtinės atsakomybės akcinės bendrovės buvo priimti kiti panašūs aktai (žr. I

dali). Tačiau panašios daugeliui kitų valstybės vykdytų privatizavimų nustatytos taisyklės nereiškia, kad aptariamasis *lex specialis* tapo neatrankiniu.

Pirma, nereikėtų pamiršti, kad valstybei vykdyti kitus reorganizavimus, nuostatos, panašios į ginčijamame akte įtvirtintas, nebuvo priimtos. Pavyzdžiui, įkuriant naują ribotos turtinės atsakomybės akcinę bendrovę *BeneTele AS* (2), ji nebuvo atleista nuo akcizų. Taip pat buvo ir įkuriant *Secora AS* (3). *Statkraft* reorganizavimo atveju Norvegijos vyriausybė teigė, kad bendrovė turėtų mokėti akcizus pagal įprastas taisykles (4).

Antra, bet kuriuo atveju mokesčių teisės aktai, kurie yra palankesni valstybinių įmonių nei privačių įmonių reorganizavimams, būtų laikomi atrankiniais, kaip apibrėžta 61 straipsnio 1 dalyje. Tačiau pagal Dokumentų rinkliavos aktą bet kurio nuosavybės teisės perdavimo iš vienos įmonės kitai atveju reikia mokėti akcizą, nepriklausomai nuo to, ar naujasis savininkas tęsia ankstesniojo veiklą, ar ne. Kaip nurodyta pirmiau, iki 2005 m. liepos mėn. ir 1990 m. Teisingumo ministerijos aplinkraštyje, ir kasmetiniuose Muitų ir akcizų direktorato aplinkraščiuose buvo pateikta tik viena atitinkama šios taisyklės išimtis. Abiejuose aplinkraščių rinkiniuose vienareikšmiškai teigiama, kad tik perduodant nuosavybę ribotos turtinės atsakomybės akcinių bendrovių susijungimo atveju tęstinumo argumentai reiškia, kad naująją nuosavybės teisės turėtoją galima įregistruoti pakeičiant pavadinimą, o ne akcizu apmokestintu nuosavybės teisės perdavimu. Tačiau akcizas buvo mokamas registruojant nuosavybės teisę ar jos perdavimą Nekilnojamojo turto registre įmonių suskaidymo, juridinio asmens statuso pakeitimo, nuosavybės perdavimo iš bendros nuosavybės įmonės bendrijai ir nuosavybės perdavimo iš savivaldybės atskiram juridiniam asmeniui, kuris visiškai priklauso tai savivaldybei, atvejais (5). Tai taip pat aiškiai teigiama pirmiau nurodytame *Frostating lagmannsrett* sprendime, pagal kurį keičiant neribotos turtinės atsakomybės akcinę bendrovę (*kommundittselskap*) į ribotos turtinės atsakomybės akcinę bendrovę akcizas turi būti mokamas net tuomet, kai naujoji bendrovė lieka seniesiems savininkams, o vienintelis tikras pasikeitimas yra kitas bendrovės valdymo būdas.

Institucija mano, kad *Entros* įkūrimas nėra tolygus susijungimui. Jis labiau primena suskaidymą, juridinio asmens statuso pakeitimą arba savivaldybės konkrečios veiklos skyrimą atskiram juridiniam asmeniui. Todėl net labiausiai su *Entros* įkūrimu palyginamiems sandoriams nebuvo taikomi atleidimai nuo akcizų, panašūs į nurodytą ginčijamo akto 3 dalyje.

(1) 1999 m. birželio 4 d. pateiktas „St prp nr 84 (1998–99) Om ny strategi for Statsbygg og etablering av Statens utleiebygg AS“.

(2) Lov av 15.6.2001 „Om omdanning av Jernbaneverkets kommersielle televirksomhet til aksjeselskap“.

(3) Lov av 17.12.2004 „Om omdanning av Kystverkets produksjonsvirksomhet til statsaksjeselskap“.

(4) Norvegų kalba sakinytis skamba taip: „Departementet legger til grunn at Statkraft betaler dokumentavgift i tråd med lovens normalordning“.

(5) Žr. I.4 punktą.

Todėl ginčijamo akto 3 dalies nuostatos negali būti laikomos jau bendros (neatrankinės) taisyklės taikymo srities išplėtimu tam tikrų Nekilnojamojo turto registre registruojamų nuosavybės teisės perdavimo rūšių neapmokestinimo atžvilgiu. Taigi, priemonė buvo materialiai atrankinė.

1.2.2. Ar atleidimas nuo akcizo grindžiamas mokesčių sistemos pobūdžiu arba bendra schema?

Remiantis Europos Teisingumo Teismo (ETT) praktika ⁽¹⁾ galima atskirti:

- diferencijuotą traktavimą, sąlygojamą tų pačių principų, kaip ir grindžiančių įprastas (ne pagalbos) taisykles, taikymo konkrečiose situacijose;
- diferencijuotą tam tikrų įmonių palankų traktavimą, prieštaraujantį įprastų (pagalbos) taisyklių vidinei logikai ⁽²⁾.

Šis skirtumas taip pat apibūdinamas Institucijos Valstybės pagalbos gairių 17B.3.4 skyriaus 1 dalyje dėl tiesioginio verslo apmokestinimo, pagrindžiančioje nukrypimą „sistemos pobūdžiu arba bendra schema“: „Nors kai kurios priemonės taikomos diferencijuotai, tai nebūtinai reiškia, kad jos turi būti laikomos valstybės pagalba. Pavyzdžiui, priemonės, kurios dėl savo ekonominio pagrindo yra būtinos sklandžiam mokesčių sistemos veikimui ir veiksmingumui. Tačiau tai pagrįsti turi ELPA valstybė“. Pastarąją įrodymo taisyklę patvirtino ETT ⁽³⁾.

Norvegijos valdžios institucijos tvirtino, kad „net jeigu Institucija mano, kad ši praktika (kai pavadinimo pakeitimas yra turto nuosavybės teisės perdavimo procedūra, pagal kurią nereikalau-

jama įvykdyti išpareigojimą sumokėti akcizą) yra pagrindinės taisyklės išimtis, ji grindžiama mokesčių sistemos pobūdžiu arba bendra schema“. Paremdamos šią poziciją, Norvegijos valdžios institucijos tvirtino, kad tęstinumo principas ir jo taikymo argumentai siekiant, *inter alia*, atleidimo nuo akcizo šiuo konkrečiu atveju rodo, kad šis atleidimas atitinka konkrečių Norvegijos teisės aktų logiką ir pobūdį. Jų nuomone, ginčijamas aktas atspindi tęstinumo principą ir atitinka bendras restruktūrizavimų taisykles.

Atsakydama į šį argumentą, Institucija pažymi, kad nagrinėjamu atveju kyla klausimas dėl tęstinumo principo taikymo srities išpareigojimo sumokėti dokumentų rinkliavas atžvilgiu, o ne paties tęstinumo principo taikymo srities ir toliau aprašyto jo taikymo bendrovių teisėje.

Remdamasi pirmiau I.4 punkte pateiktu akcizų taisyklių tyrimu, Institucija mano, kad nors įkuriant *Entrå* tęstinumo principas galėjęs būti pagrindiniu Norvegijos teisėje, tačiau tuo metu jis nebuvo neatskiriama ir bendra akcizų, susijusių su kitų bendrovių reorganizavimo rūšimis, taisyklių ir praktikos dalimi.

Kaip jau buvo minėta, iki 2005 m. liepos mėn. tik perduodant nuosavybę ribotos turtinės atsakomybės akcinių bendrovių susijungimo atveju tęstinumo argumentai reiškė, kad naująjį nuosavybės teisės turėtoją galima įregistruoti pakeičiant pavadinimą, o ne akcizu apmokestintu nuosavybės teisės perdavimu.

Tačiau akcizas buvo mokamas registruojant nuosavybės teisę ar jos perdavimą Nekilnojamojo turto registre įmonių suskaidymo, juridinio asmens statuso pakeitimo, nuosavybės perdavimo iš bendros nuosavybės įmonės bendrijai, nuosavybės perdavimo iš savivaldybės atskiram juridiniam asmeniui, kuris visiškai priklauso tai savivaldybei, atvejais ⁽⁴⁾.

Norvegijos valdžios institucijos paaiškino, kad bendrosios akcizo taisyklės išimtis grindžiamos tęstinumo principu. Tačiau valdžios institucijos nepaaiškino, kodėl pirmiau išvardytų perdavimų rūšys traktuojamos skirtingai. Vietoj to, Norvegijos vyriausybė tik pareiškė, kad iš tikrųjų būtų logiškiau vienodai traktuoti susijungimus ir kai kurias kitas reorganizavimo rūšis. Tačiau tik nuo 2005 m. liepos mėn., praėjus apytikriai penkeriems metams nuo *Entros* įkūrimo, siekiant suvienodinti tam tikrų skirtingų situacijų traktavimą buvo pakeistas Dokumentų rinkliavos akto aiškinimas. Atsižvelgdama į tai, Institucija negali pateikti jokio kito įkuriant *Entrå* vyravusio Dokumentų rinkliavos akto aiškinimo pagrindimo kaip tik išvadą, kurią galima padaryti iš cituotų aplinkraščių, būtent, jog tik susijungiant dviem ribotos turtinės atsakomybės akcinėms bendrovėms nebūtų taikomas paprastai mokėtinas akcizas. Dokumentų rinkliavos akto atžvilgiu, tęstinumo principas buvo taikomas šiems, o ne kitiems pirmiau minėtiems atvejams.

⁽¹⁾ Šiuo atveju žr. bylą 173/73 *Italija prieš Komisiją* [1974] Rink. 709 (33 punktas) ir bylą C-75/97 *Belgijos karalystė prieš Komisiją* [1999] Rink. puslapis I-3671.

⁽²⁾ Plg., *inter alia*, sujungtas bylas E-5/04, E-6/04 ir E-7/04 *Fesil, Pål ir Norvegijos Karalystė prieš ELPA priežiūros instituciją*, 2005 m. liepos 21 d. sprendimas (82–85 punktai); bylą 173/73 *Italija prieš Komisiją*, [1974] Rink. 709 (33 punktas), bylą C-143/99 *Adria Wien Pipeline* [2001] Rink. I-8365 (42 punktas); bylą C-157/01 *Nyderlandų Karalystė prieš Komisiją*, pirmiau nurodyta (42 punktas), ir pirmiau nurodytą bylą C-308/01 *GIL Insurance Ltd.*

⁽³⁾ Plg., pvz., pirmiau minėtą bylą C-157/01 *Nyderlandų Karalystė prieš Komisiją*, 43 punktas.

⁽⁴⁾ Žr. I.4 punktą.

Kaip teigiama 1.2.1 punkte, bet kuriuo atveju Institucija mano, kad *Entros* įkūrimas panašesnis į situacijas, kuomet registruojant Nekilojamojo turto registre atitinkamu metu būtų reikėję mokėti akcizus, nei į situacijas, kuriose jų mokėti nereikėtų. Tuo remdamasi, Institucija nemano, kad ginčijamame akte nustatyta išimtis gali būti grindžiama pritaikius išimtį vyravusiu Norvegijos akcizo taisyklių pobūdžiu ir logika. Ji nekeičia įvertinimo, kad panašioms valstybinės komercinės veikos reorganizavimams taip pat nebuvo taikomas akcizas. Pagrindinių tęstinumo principo tikslų siekimu negalima pateisinti bendrosios akcizų taisyklės išimties taikymo konkreitiems reorganizavimams, jeigu daugumai palyginamų privačių reorganizavimų panašios išimties netaikomos.

1.2.3. „Italijos byla“

Norvegijos valdžios institucijos nurodė Europos Komisijos sprendimą ir teigė, kad faktiškai ši byla yra tokia pati kaip *Entros*.

2002 m. birželio 5 d. sprendime ⁽¹⁾ Komisija išnagrinėjo Italijos įstatymus, kurie numato specialią apmokestinimo tvarką akcinėms bendrovėms, kurių dauguma akcijų pagal konkretų įstatymą priklauso valstybei. Šiuo atžvilgiu Italijos įstatymai konkrečiai numatė atleidimą nuo visų perdavimo mokesčių, susijusių su atitinkamų ir savivaldybėms priklausančių įmonių pertvarkymu į akcines bendroves („atleidimas nuo perdavimo mokesčio“). Pagal Italijos teisinę sistemą perdavimo mokesčiai paprastai buvo mokamas įkuriant naują ūkio subjektą arba perduodant turtą iš vieno ūkio subjekto kitam. Tačiau Italijos valdžios institucijos paaiškino, kad bendrovės juridinio statuso keitimo atžvilgiu (t. y. „*kai pasikeičia įmonės juridinis statusas, tačiau ekonomiškai įmonė išlieka tokia pati*“) ⁽²⁾ Italijos įstatymai paprastai atspindėdavo neutralumo principą (reiškiantį, kad netaikomas joks mokeskis).

Komisija mano, kad nors ir atrodė, kad savivaldybės įmonės panaikinimas ir „naujos“ akcinės bendrovės įkūrimas būtų tolygus naujo ūkio subjekto sukūrimui, iš tikrųjų taip atrodė tik dėl teisinių formalumų. Iš tiesų naujoji akcinė bendrovė liko tuo pačiu ūkio subjektu – pagal kitokį juridinį statusą veikiančia savivaldybės įmone. Atsižvelgdama į tai, Komisija pritarė, kad bendras Italijos įstatymų mokesčių neutralumo principas buvo vienodai taikomas situacijoms, kurioms taikoma specialia apmokestinimo tvarka. Todėl nereikėjo mokėti jokio perdavimo mokesčio ⁽³⁾.

⁽¹⁾ 2003 m. kovo 24 d. OL L 77 paskelbta byla C 27/99, p. 21.

⁽²⁾ Žr. sprendimo 37 punktą.

⁽³⁾ Žr. sprendimo 76–81 punktus.

Institucija supranta Komisijos teiginį taip, kad kai nacionaliniai įstatymai dėl žyminių mokesčių, susijusių su privačių įmonių vykdomais pertvarkymais, grindžiami bendru mokesčių neutralumo principu (siekiant daugiausia dėmesio skirti to paties ūkio subjekto tęstinumui, o ne jo juridinio asmens statuso tapatumui), šio principo taikymas situacijoms, kai valstybė arba savivaldybė anksčiau kaip dalis valstybės arba savivaldybės veikusių ūkio subjektų pertvarko į atskirą juridinį asmenį, atitiks tokios apmokestinimo tvarkos logiką.

Institucija visiškai pritaria šiam požiūriui. Tačiau kiekvienos mokesčių sistemos logika turi būti vertinama atsižvelgiant į jos ypatybes. Komisijos sprendime buvo remiamasi Italijos teisinėje sistemoje numatyta galimybe atleisti nuo perdavimo mokesčio vieno juridinio asmens statuso pakeitimą kitu. Priešingai, Norvegijos teisės aktai, pagal tai, kaip juos aiškina ir taiko mokesčių institucijos, tokios galimybės nenumatė. Iš tikrųjų, kaip jau buvo minėta, į *Entros* reorganizavimą panašiais privataus reorganizavimo atvejais (įmonių suskaidymai arba vieno juridinio asmens statuso pakeitimas kitu) akcizai buvo mokami. Todėl, Institucijos nuomone, dviejų bylų faktinė padėtis skiriasi. Tai, kad tęstinumo principas galėjo būti taikomas kitose Norvegijos teisės srityse, įskaitant pirmiausia bendrovių teisę ir su atitinkamo subjekto tiesioginiu apmokestinimu susijusius teisės aktus, negali daryti įtakos vertinant Italijos ir Norvegijos situacijų panašumą.

1.2.4. Išvada dėl atrankos

Apibendrinant, pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalį priemonė turi būti laikoma atrankine ir vertinama pagal Norvegijos akcizų taisyklių pobūdį ir logiką.

1.3. Priemonė turi suteikti pranašumą pagalbos gavėjams, sumažindama paprastai jiems vykdančią savo veiklą tenkančias išlaidas

Pagal Europos Teisingumo Teismo (ETT) praktiką ⁽⁴⁾ ir Institucijos Valstybės pagalbos gairių 17B.3.1 skyriaus 2 dalį „priemonė turi suteikti gavėjams lengvatų, kuriomis remiantis jiems nebereikia mokėti paprastai iš jų biudžetų mokamų mokesčių. Lengvata gali būti suteikta įvairiais būdais sumažinus bendrovės mokesčių našta, įskaitant šiuos būdus: (...) visiškai ar iš dalies sumažinus mokesčių dydį (pavyzdžiui, atleidimas nuo mokesčių ar mokesčių atidėjimas)“.

⁽⁴⁾ Žr. bylą 173/73 *Italija prieš Komisiją* [1974] Rink. 709.

Ištraukus teisinę nuostatą į ginčijamo akto 3 dalį, *Entra* buvo atleista nuo akcizų, kurių suma apytikriai sudarė 81 mln. NOK (beveik 10 mln. EUR). Kaip nurodyta pirmiau 1.1 ir 1.2 punktuose, šias rinkliavas jai būtų tekę mokėti iš savo biudžeto. Tuo remdamasi, savo sprendime pradėti oficialią tyrimo procedūrą Institucija padarė preliminarią išvadą, kad *Entrai* buvo suteiktas pranašumas, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje.

Tačiau Norvegijos valdžios institucijos teigė, kad ši sąlyga nėra įvykdyta dėl dviejų priežasčių. Pirmą, atleidimas nuo mokesčių, palyginus su privačiais investuotojais, *Entrai* nesudarė geresnės konkurencinės padėties. Antra, bendrovės kapitalo struktūra, vientisumas ir bendros vertės sumokėjus akcizą nebūtų pasikeitusios. Tolesnėje dalyje Institucija savo ruožtu aptars šiuos argumentus.

1.3.1. Palyginimas su privačiomis įmonėmis

Kaip nurodoma pirmiau 1.3.1 punkte, pasiūlyme Parlamentui Norvegijos vyriausybė teigė, kad privatus savininkas galėtų pasirinkti galimybę neperduoti nuosavybės teisės, bet, pavyzdžiui, įkurdamas naują bendrovę, nuosavybės teisę palikti kontroliuojančiajai bendrovei. Pasak Norvegijos valdžios institucijų, valstybė turi perduoti nuosavybę naujam juridiniam asmeniui. Todėl, pasak Norvegijos valdžios institucijų, *Entros* atleidimas nuo dokumentų rinkliavos neiškraipo konkurencijos.

Pagal Europos Pirmosios instancijos teismo poziciją, pranašumas, kaip apibrėžta EB Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje (atitinkančioje EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalį), nebūtinai suteikiamas visais atvejais, kai priemonė skiriama siekiant panaikinti nepalankią valstybinės bendrovės struktūrinę padėtį jos privataus sektoriaus konkurentų atžvilgiu⁽¹⁾. EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalimi siekiama uždrausti pranašumų teikimą tam tikroms įmonėms, o pagalbos sąvoka apibrėžia tik išmokas arba atleidimą nuo išipareigojimų, paprastai numatytų įmonės biudžete, kuriuos reikia laikyti ekonominiu pranašumu, kurio pagalbą gaunanti įmonė nebūtų turėjusi įprastomis rinkos sąlygomis. Tačiau Institucija nesutinka su Norvegijos valdžios institucijomis, kad remiantis Norvegijos pateiktais argumentais galima daryti išvadą, jog palyginimas su privačiais ūkio subjektais rodo, kad atleidus *Entrą* nuo akcizų jai nebuvo suteiktas pranašumas.

(1) Žr. bylą T-157/01 *Danske Busvognmænd prieš Komisiją*, 2004 m. kovo 16 d. sprendimas, 57 punktą.

Vykdamas valstybinius privatizavimus įkurtos įmonės gali naudotis tais pačiais akcizo vengimo metodais, kokius naudoja ir privatus savininkai. Struktūrinė kliūtis, su kuria Norvegijos valdžios institucijos teigė susidūrusios, nebuvo teisinio pobūdžio. Norvegijos teisė nebūtų sutrukdžiusi *Entros* įkūrimui ir turto perdavimui jai to neįregistruojant Nekilnojamojo turto registre. Be to, *Entra* ir Norvegijos valdžios institucijos galėjo imtis tokių pačių atsargumo priemonių kaip ir privatus ūkio subjektai. Šie metodai nebuvo taikomi *Statsbygg* ir *Entros* atveju vien dėl to, kad Norvegijos valdžios institucijos manė, jog jų politiniai, valdymo ir praktiniai nepatogumai yra tokie dideli, kad *Entrai* būtų tekę tapti nauju nuosavybės teisės turėtoju.

Institucijos nuomone, remiantis tokiais samprotavimais negalima daryti išvados, kad atleidus *Entrą* nuo akcizo, jai nebuvo suteiktas pranašumas. Šią nuomonę patvirtina tai, kad galimų akcizų vengimo metodų pagrindas – nuosavybės perdavimo neregistracija (nuosavybės teisės išsaugojimas). Jeigu nuosavybės teisė (*grunnbokshjemmel*) nėra perduodama, akcizas nemokamas. Tačiau registracijos suteikiama apsauga negali naudotis nuosavybės teisės neperduodantys privatus subjektai, tuo tarpu *Entrai* tokia apsauga buvo suteikta. Todėl tokie metodai nėra tolygūs procedūrai, kurios metu nagrinėjama atveju *Entra* tapo naująja nuosavybės teisės turėtoja.

Netgi tokiu atveju Institucija nemano, kad struktūrinės problemos, su kuria teigė susidūrusi Norvegijos valstybė, pobūdis iš esmės skiriasi nuo tos, su kuria susiduria privatus subjektai. Tai, kad praktikoje nuosavybės teisės neperdavimas kai kuriais aspektais galėtų sukelti didesnius nepatogumus valstybei priklausančiam subjektui nei privačiai bendrovei, galėtų būti tiesa. Tačiau, Institucijos nuomone, buvusio ir dabartinio nekilnojamojo turto savininko *inter partes* ryšio klausimai turėtų būti atskirti nuo diskusijų, susijusių su registracija Nekilnojamojo turto registre. Ši registracija paprastai neturės poveikio dviejų juridinių asmenų *inter partes* ryšiui, o bus svarbi tik trečiųjų šalių atžvilgiu. Todėl registracija galėtų būti svarbi pirkėjui, siekiančiam, kad trečioji šalis, kuri vėliau sąžiningai nusipirks turtą iš ankstesnio savininko, neturėtų tvirtesnės nekilnojamojo turto nuosavybės teisės. Ji taip pat padeda apsaugoti nuo ankstesnio savininko kreditorių, o taip pat turi įtakos pirkėjo galimybei paimti hipotetinę ar kitokias paskolas. Visose šiose situacijose neregistravimo Nekilnojamojo turto registre trūkumai valstybinėms ir privačioms įmonėms iš esmės yra tokie patys. Iš tikrųjų kai kurie aprašytų metodų aspektai, palyginus su valstybinėmis įmonėmis, gali būti mažiau palankūs privačioms įmonėms, nes nuosavybės teisės apribojimo protokolo registracija neapsaugo nuo vykdomųjų bylų ir (arba) nuo to, kad teisėtas paveldėtojas neteks teisės į skolininko turtą po kreditorių arba bankroto procedūrų.

Galiausiai Institucija pabrėžia, kad Norvegijos valdžios institucijos neįrodė, kad privati šalis tikrai nuspręstų neperduoti nuosavybės teisės. Norvegija tik tvirtino, kad panašiomis aplinkybėmis labiau tikėtina, jog privatus ūkio subjektas būtų nusprendęs neregistruoti nuosavybės teisės perdavimo Nekilnojamojo turto registre.

1.3.2. Argumentas dėl pradinio balanso

Kaip jau buvo minėta pirmiau, Norvegijos valdžios institucijos tvirtino⁽¹⁾, kad atleidimas nuo akcizo turėtų būti vertinamas kartu su bendrovės pradiniu balansu. Jos tvirtina, kad nagrinėjama priemonė nepakeitė bendrovės kapitalo struktūros, vientisumo ar bendros vertės. Teoriniu požiūriu, jeigu akcizai būtų įtraukti į pradinį balansą, alternatyviame pradiniam balanse turto vertė būtų sumažinta akcizo dydį atitinkančia suma.

Kaip nurodoma 1.2 punkte, pagal įprastas Norvegijos mokesčių sistemos taisykles *Entra* privalėjo sumokėti akcizą. Todėl, nepriklausomai nuo pradinio balanso sudarymo būdo, akcizo mokesčinę bazę sudaro sandorio tarp pirkėjo ir pardavėjo vertė. Nepriklausomai nuo pirkėjo (*Entra*) ir pardavėjo (valstybė) argumentų dėl sutartos kainos, ši kaina bus vienintelis dydis, kurį, apskaičiuodamos mokėtino akcizo dydį, naudos mokesčių institucijos.

Institucija iš esmės nesutinka su Norvegijos valdžios institucijomis, kad ši mokesčių lengvata nebūtų laikoma pranašumu, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje, jeigu atleidimas nuo akcizo turėtų tokį poveikį *Entros* pradinio balanso sudarymui, kuris tariamai panaikintų atleidimo nuo mokesčio suteiktą pranašumą. Pagal Norvegijos teisės aktus *Entra*, jeigu ginčijamame akte nebūtų 3 dalies, būtų privalėjusi mokesčių institucijoms už registraciją sumokėti pagal sutartą sandorio sumą apskaičiuotą akcizą, nesvarbu, kad sandorio kaina būtų galėjusi skirtis. Mokestis nebuvo sumokėtas, ir būtent šis nesumokėtas mokestis yra nagrinėjamas šioje byloje. Kitų aplinkybių, ypač klausimo, ar pardavėjas būtų sutikęs su mažesne pastatų verte, jeigu *Entra* būtų sumokėjusi akcizą, sąlygoto *Entros* pradinio balanso sudarymas – tai veiksniai, į kuriuos nereikia atsižvelgti nustatant, ar bendrovei buvo suteiktas pranašumas, ar ne.

⁽¹⁾ 2003 m. birželio 4 d., 2004 m. rugsėjo 16 d. ir 2005 m. birželio 30 d. Prekybos ir pramonės ministerijos laišakai.

Norvegijos valdžios institucijų argumentas, jog atleidimą nuo mokesčio reikėtų sieti su kita nekilnojamojo turto kaina, grindžiamas tuo, kad atleidimu nuo mokesčio suteikta pagalba leido *Entra* grynąjį nuostolį atsvėrti aukštesne perduoto nekilnojamojo turto kaina. Tačiau, Institucijos nuomone, daugiau ar mažiau galimas paskesnės tiesioginės pagalbos priemonės ekonominės įtakos konkrečiam pagalbos gavėjui paisymas prieštarautų valstybės pagalbos atvejams taikomam požiūriui. Taip pat paprastai neleidžiama atsižvelgti į vėlesnį ekonominį pagalbos priemonės poveikį pagalbos gavėjo ir juridinio asmens sutartiniams santykiams vertinant, ar ir kiek pagalbos priemonė yra pranašumas, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje. Šiuo atžvilgiu Institucija pabrėžia, kad Norvegijos valstybę, kaip mokesčių rinkėją ir nekilnojamojo turto pardavėją, valstybės pagalbos režimo tikslu reikėtų suvokti kaip du atskirus subjektus.

Todėl Institucija negali sutikti su Norvegijos Vyriausybės nuomone, kad *Entra*, atleidus ją nuo akcizo ir vis tiek palikus galimybę naudotis registracijos Nekilnojamojo turto registre suteikiama apsauga, nebuvo suteiktas pranašumas, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje.

2003 m. birželio 4 d. laiške Prekybos ir pramonės ministerija teigė, kad: „Teoriniu požiūriu, jeigu dokumentų rinkliava ir registracijos mokestis būtų įtraukti į pradinį balansą, pakoreguotas ir alternatyvus pradinis balansas būtų toks, kaip aprašyta 2 priedėlyje“. 2 priedėlyje aprašomas alternatyvus pradinis balansas, kuriame bendras turtas ir išpareigojimai (nuosavas kapitalas) yra tokie patys, tačiau jame turto vertė yra sumažinta suma, kurią sudaro akcizas. Ministerija daro išvadą, kad, atleidus *Entra* nuo akcizų, jai nebuvo suteiktas joks ekonominis pranašumas.

Norvegijos valdžios institucijų aprašytas numatomas pradinis balansas yra sudarytas remiantis prielaidomis, kad pirkėjas (*Entra*) nesumažintų reikalaujamos grąžos normos (9,5 %) ir 40 % nuosavo kapitalo normos, jeigu reikėtų mokėti akcizą. Tai reiškia, kad numatomas pradinis balansas remiasi prielaida, jog pardavėjas visada sumokės visą akcizą (100 %) ir kad pastatų vertė alternatyviame pradiniam balanse bus sumažinta lygiai tokia pat suma, kokią sudaro akcizas.

Institucija neturi pagrindo abejoti sudarant *Entros* pradinį balansą naudoto grynosios dabartinės vertės metodu teisėtumu. Tačiau pačios Norvegijos vyriausybės pastangos sužinoti teisingą nekilnojamojo turto vertę rodo, kad (žr. I 2.2 punktą ir žymius alternatyvių verčių skirtumus) galėjo būti naudojami kiti metodai. Galima buvo taip pat remtis kitomis prielaidomis ir metodais, kurie lemtų, jog visa mokesčio našta netektų parduvejui. Įprastoje rinkos situacijoje su keliais konkurso dalyviais labiau tikėtina, kad pardavėjas ir pirkėjas, sulygdami sandorio kainą, pasidalintų papildomą akcizo mokesčio našta.

Institucija mano, kad neįmanoma nustatyti bendros taisyklės, pagal kurią pastato rinkos kaina pakiltų lygiai tokia suma, kurią pirkėjas paprastai turėtų mokėti kaip netiesioginius mokesčius už to pastato registraciją, kai tokie mokesčiai jau buvo sumokėti arba nebus taikomi dėl teisės aktuose numatyto atleidimo nuo mokesčių. Iš tikrųjų savo 2005 m. birželio 30 d. laiške Prekybos ir pramonės ministerija pripažįsta, kad tokios pernelyg bendros išvados negalima daryti ir jog Vyriausybės argumentas dėl akcizo nemokėjimo bendro poveikio grindžiamas tik Vyriausybės *Entrai* pritaikytu specialiu vertės nustatymo metodu.

Šiuo konkrečiu atveju Norvegija nutarė apmokestinti *Entra* akcizu ir nurodė, kad vėliau nustatant nekilnojamojo turto vertę buvo remiamasi šia prielaida. Todėl Norvegija iš esmės tvirtina, kad ji nusprendė, jog hipotetinėje situacijoje, net jeigu *Entra* turėtų mokėti nustatytą akcizą, ji vis tiek pasirinktų grynosios dabartinės vertės metodą ir, apskaičiuodama pardavimo kainą, remtųsi tomis pačiomis prielaidomis. Pripažinti šį argumentą reikštų leisti EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalies taikymo sričiai priklausyti nuo EEE valstybės sugebėjimo įtikinti Instituciją ir ELPA teismą, kad hipotetinėse situacijose ji būtų ėmusi įsivaizduojamų veiksmų.

Galiausiai Institucija pabrėžia, kad tik keliose skirtingose situacijose nagrinėjančiose bylose, kuriose išankstinė sąlyga visada buvo reikalavimas iš anksto (o ne *ex post facto*) patvirtinti aiškiai apibrėžtą, objektyviu ir skaidriu būdu patvirtiną kompensacinį mechanizmą, Teisingumo teismas priėmė *a quid pro quo* argumentą⁽¹⁾. Tačiau atitinkamų teisės aktų parengiamuosiuose darbuose nenurodoma, kad atleidžiant nuo akcizo suteikto pranašumo išankstinė sąlyga yra, kad šis pranašumas būtų suderintas su didesne atitinkamo nekilnojamojo turto verte nei

privati šalis būtų sumokėjusi už pastatą atvirame pardavimo konkurse. Priešingai, Norvegijos valdžios institucijų argumentas, kad, lyginant su situacija, kurioje *Entra* būtų sumokėjusi akcizą, jai nebuvo suteiktas pranašumas, atrodo, prieštarauja aiškiai nustatytam tikslui atleisti *Entra* nuo akcizo. Kaip nurodoma I.3.1 dalyje, Vyriausybės Parlamentui pateiktame pasiūlyme aiškinama, kad išimties nuostatos tikslas yra atleisti *Entra* nuo ekonominės akcizo naštos, nes dauguma su ja konkuruojančių privačių įmonių šios naštos galėtų išvengti kitais būdais. Kitaip tariant, Parlamentui pateiktame pasiūlyme daroma prielaida, kad *Entra*, sumokėjusi akcizą, iš tikrųjų atsidurtų nepalankesnėje ekonominėje padėtyje, nei tuo atveju, jeigu nebūtų sumokėjusi akcizus. Be to, Parlamentas mėgino apsaugoti *Entra* nuo tokios nepalankios padėties.

1.3.3. Išvada dėl pranašumo

Apibendrinant, Institucija mano, kad ginčijamo akto 3 dalimi *Entrai* buvo suteiktas pranašumas, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje.

1.4. Priemonė iškraipo arba gali iškraipyti konkurenciją ir daryti poveikį susitariančiųjų šalių tarpusavio prekybai

Sprendime pradėti oficialią procedūrą Institucija padarė preliminarią išvadą, kad pagalba iš tikrųjų sukėlė pavojų, kad bus iškraipyta konkurencija ir daromas neigiamas poveikis EEE vidaus prekybai, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje. Priešingai, Norvegijos valdžios institucijos tvirtina, kad aptariama priemonė „nedarys poveikio susitariančiųjų šalių tarpusavio prekybai“. Be to, Norvegijos valdžios institucijos teigia, kad „ne Norvegijos investuotojai Norvegijos nekilnojamojo turto rinkoje neveikė“⁽²⁾.

ETT nuomone⁽³⁾, konkurencija iškraipoma tada, kai valstybės finansinė pagalba, palyginus su kitomis konkuruojančiomis įmonėmis, sustiprina įmonės padėtį. Suteikta pagalba sumažina pagalbos gavėjų išlaidas ir suteikia jiems konkurencinį pranašumą tų, kuriems tenka patiekti padengti savo išlaidas, atžvilgiu. Tuo remdamasi, Institucija mano, kad *Entrai* atleidžiant ją nuo akcizo suteikta pagalba iškraipė konkurenciją, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje. Iš tikrųjų Norvegijos valdžios institucijos neginčijo, kad konkurencija neiškraipoma (bet tik tai, kad nedaromas poveikis prekybai).

⁽¹⁾ Plg. atitinkamą susijusios valstybės pagalbos srities požiūrį, byla C-280/00 *Altmark Trans GmbH* [2003] Rink. I-7747 (83–95 punktai). Taip pat žr. generalinio advokato Jacobs nuomonę byloje C-126/01 *GEMO* [2003] Rink. I-13769, 117–129 punktai.

⁽²⁾ Žr. 2004 m. rugsėjo 16 d. Prekybos ir pramonės ministerijos laišką.

⁽³⁾ Byla 730/79 *Philip Morris Holland BV prieš Komisiją* [1980] Rink. 2671, 11 punktas.

Svarstant poveikio prekybai klausimą, reikia ištirti, ar nagrinėjama pagalba gali, palyginus su EEE prekybos sektoriuje konkuruojančiomis įmonėmis, sustiprinti aptariamą įmonės padėtį⁽¹⁾. ELPA teismo nuomone, Institucija neprivalo nustatyti, kad pagalba daro pastebimą poveikį susitariančiųjų šalių tarpusavio prekybai, bet tik ištirti, ar pagalba galėjo daryti tokį poveikį⁽²⁾. Taigi, poveikio prekybai kriterijus visada buvo aiškinamas plačiai, apskritai priemonę laikant valstybės pagalba, jei ji gali daryti poveikį EEE valstybių tarpusavio prekybai⁽³⁾.

Remiantis Institucijos Valstybės pagalbos gairių 17B.3 skyriaus 2 dalimi „*taikant šią nuostatą pagal nusistovėjusią precedentinę teisę priemonė laikoma atitinkanti poveikio prekybai kriterijų, jei jos įmonė gavėja užsiima su susitariančiųjų šalių tarpusavio prekyba susijusia ūkine veikla*“. Tačiau pagalba gali daryti poveikį EEE vidaus prekybai, net jeigu pagalbą gaunanti įmonė pati nedalyvauja tarpvalstybinėje veikloje⁽⁴⁾. Valstybės paramos suteikimas įmonei gali sąlygoti stabilią vidaus pasiūlą arba jos padidėjimą, dėl ko kitose EEE valstybėse įsikūrusioms įmonėms sumažėja galimybių teikti savo paslaugas tos valstybės rinkoje⁽⁵⁾.

Pagal Entros 2001 m. finansinę atskaitomybę *Entra* vykdo „nekilnojamojo turto statybos, nuomos, valdymo, eksploatavimo, pardavimo ir pirkimo Norvegijoje veiklą“.

Entra priklauso Komercinės paskirties nekilnojamojo turto asociacijai (*Foreningen Næringsseiendom*)⁽⁶⁾, kurios nariai vykdo tokią pačią arba panašią veiklą kaip *Entra*. Komercinės paskirties nekilnojamojo turto asociacija turi 74 narius (2005 m. spalio

mėn. duomenys). Jos narėmis yra šios bendrovės: *ABB AS–Eiendom*, *Aberdeen Property Investors*, *Avantor AS*, *ICA Eiendom Norge AS*, *KLP Eiendom AS*, *Linstow ASA*, *Mustad Eiendom AS*, *NCC Property Development AS*, *Reitan Eiendom AS*, *Skanska Eiendomsutvikling AS*, *Smedvig Eiendom AS*, *Steen & Strøm ASA*, *Storebrand Eiendom AS*, *Umoe Sterkorder AS*, *Veidekke Eiendom AS*, *Vesta Forsikring AS–Eiendom* ir *Vital Eiendomsforvaltning AS*⁽⁷⁾.

Didžiausia Norvegijos nekilnojamojo turto bendrovė (arba bendrovių grupė) yra *Olav Thon Gruppen*. Grupė aktyviai veikė ir 2000 m., kai buvo įkurta *Entra*. Šiuo metu *Olav Thon Gruppen* priklauso 320 nekilnojamojo turto objektų Norvegijoje ir 18 užsienyje (daugiausia Briuselyje). Pirmą objektą Briuselyje ji įsigijo 1988 m. (*Thon Belgium SA*). Grupė turi apie 3 400 darbuotojų. Grupė nuomoja biuro patalpas, o taip pat veikia viešbučių, restoranų ir prekybos centrų sektoriuje⁽⁸⁾.

Viena pirmiau minėtų bendrovių – *Linstow AS* – yra nekilnojamojo turto savininkė ir jo statytoja Norvegijoje, Baltijos valstybėse, Portugalijoje ir Švedijoje. Bendrovė *Linstow AS* visiškai priklauso *Anders Wilhelmsen Group*, kuri, 1999 m. įsigijusi šią bendrovę, išbraukė ją iš Oslo vertybinių popierių biržos sąrašų. *Anders Wilhelmsen Group* yra viena iš laivybos kompanijos *Royal Caribbean Cruise Line (RCCL)* savininkių. Be to, *Linstow AS* valdo *Curzon Global Partners* priklausanti Norvegijos portfelį (*Nordea Portfolio*). Portfelį sudaro įvairiose Norvegijos vietose esantys 31 turto objektai (2005 m. lapkričio mėn. duomenys). *Curzon Global Partners* yra Londone įsikūrusi ir *IXIS AEW Europe (IAE)* priklausanti investicijų valdymo bendrovė. IAE yra Prancūzijos *Groupe Caisse d'Epargne* ir *Caisse des Dépôts* priklausanti Europos nekilnojamojo turto investicijų valdymo įmonė. IAE yra atsakinga už apytiksliai 11 mlrd. EUR turto valdymą⁽⁹⁾.

Kita bendrovė – *ICA Eiendom Norge AS* – yra antrinė Švedijos įmonės *ICA Fastigheter* bendrovė. *ICA Fastigheter AB* yra visiškai ICA AB priklausanti pavaldi bendrovė. *ICA Fastigheter AB* stato, valdo ir parduoda nekilnojamojo turto Skandinavijos ir Baltijos valstybėse. Portfelio, kurį sudaro daugiausia saugojimo ir sandėliavimo patalpos, buhalterinė vertė yra 5,7 mlrd. SEK. Be ICA valdomų parduotuvių ir bendrovių, ji dar siūlo nekilnojamojo turto užsienio klientams. *ICA grupė (ICA AB)* – viena iš pirmaujančių Skandinavijos regiono mažmeninės prekybos bendrovių, turinti 2 600 visiška ir iš dalies jai priklausančių parduotuvių Skandinavijos regione ir Baltijos valstybėse⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ Plg., *inter alia*, bylą C-126/01 *Gemo*, 2003 m. lapkričio 20 d. sprendimas; bylą E-6/98 *Norvegijos vyriausybė prieš ELPA priežiūros instituciją* [1999] ELPA teismo ataskaita, 76 puslapis, 59 punktas; bylą 730/79, *Philip Morris prieš Komisiją* [1980] Rink. 2671, 11 punktas.

⁽²⁾ Sujungtos bylos E-5/04, E-6/04 ir E-7/04 *Fesil, Pil ir Norvegijos Karalystė prieš ELPA priežiūros instituciją*, 2005 m. liepos 21 d. sprendimas, 94 punktas.

⁽³⁾ Sujungtos bylos T-298/97–T-312/97 ir kt., *Alzetta a.o. prieš Komisiją* [2000] Rink. 2319, 76–78 punktai.

⁽⁴⁾ Byla T-55/99 *CETM prieš Komisiją* [2000] Rink. II-3207, 86 punktas.

⁽⁵⁾ Byla C-303/88 *Italija prieš Komisiją* [1991] Rink. I-1433, 27 punktas; sujungtos bylos C-278/92–C-280/92 *Ispanija prieš Komisiją* [1994] Rink. I-4103, 40 punktas.

⁽⁶⁾ Komercinės paskirties nekilnojamojo turto asociacija yra Norvegijos statybos pramonės federacijos (*Byggenæringens Landsforening (BNL)*) dalis. BNL priklauso Norvegijos įmonių konfederacijai (NĪK).

⁽⁷⁾ Šaltinis: <http://www.foreningen-naringsseiendom.no/medlemsbedriftene>

⁽⁸⁾ Šaltinis: <http://www.olavthon.no/>

⁽⁹⁾ Šaltinis: <http://www.ne.no/linstow>

⁽¹⁰⁾ Šaltinis: http://www.ica.no/FrontServlet?s=eiendom&state=eiendom_dynamic&viewid=919&expand=1

Įkūrus *Entra* (2000 m.) kaip įmonės *Aberdeen Property Investors* pavaldžioji bendrovė buvo įkurta ir *Aberdeen Property Investors Norway AS*. *Aberdeen Property Investors* priklauso *Aberdeen Asset Management PLC*, Londono vertybinių popierių biržoje kotiruojamai nepriklausomai fondų valdymo grupei. Šiuo metu *Aberdeen Property Investors* investicijos į nuosavybę Šiaurės Europoje sudaro 7,8 mlrd. EUR, iš kurių 9 mlrd. NOK (apie 1,1 mlrd. EUR) – Norvegijoje. 2001 m. *Aberdeen Property Investors Norway AS* nusipirko Norvegijos rinkoje veikusią nekilnojamojo turto bendrovę *Norske Liv Eiendom* ir šiandien valdo NSB, *Nordea Liv* ir *API Eiendomsfond* nekilnojamojo turto portfelius. *Aberdeen Property Investors* turi 200 darbuotojų Norvegijoje⁽¹⁾.

Iš pirmiau minėtų ir toje pačioje rinkoje kaip *Entra* (nekilnojamojo turto statybos, nuomos, valdymo, eksploatavimo, pardavimo ir pirkimo Norvegijoje veikla) veikiančių ir 2000 m. įkuriant *Entra* veikusių bendrovių apibūdinimo aišku, kad kelios iš jų nepriklausė Norvegijoje įsikūrusiems savininkams, kelios veikė ir Norvegijoje, ir užsienyje, o dar kelios valdė užsienio klientams priklausančius nekilnojamojo turto portfelius.

Iš I punkte pateikto apibūdinimo aišku, kad *Entra* perduotas turtas ir veikla konkuruoja. Atitinkamai *Entra* konkuruoja su kitais pastatų (nekilnojamojo turto) paslaugų teikėjais, nes *Entra* yra nekilnojamojo turto savininkė, pardavėja, valdytoja ir administratorė. *Entra* vykdo veiklą visoje Norvegijos rinkoje, kurioje veikia ir kitų EEE valstybių ūkio subjektai. Todėl ketvirta sąlyga taip pat yra įvykdyta, nes priemonė daro poveikį konkurencijai ir susitariančiųjų šalių tarpusavio prekybai arba kelia tokio poveikio pavojų.

2. Pagalbos suderinamumas

Remiantis pirmiau išdėstytomis prielaidomis, nagrinėjami atleidimai nuo mokesčių yra pagalba, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje.

Norvegijos valdžios institucijos tvirtino, kad nagrinėjama priemonė nėra pagalba, ir nepateikė jokių argumentų dėl suderinamumo. Tačiau įvertinus galimą valstybės pagalbos buvimą, reikia apsvarstyti, ar tokia pagalba galėtų būti suderinama su EEE susitarimo 61 straipsnio 2 ir 3 dalimis.

Išimčių taikymas pagal 61 straipsnio 2 dalį nėra tinkamas. *Entros* įkūrimas nėra susijęs su individualiems vartotojams

suteikta socialinio pobūdžio pagalba arba pagalba stichinių nelaimių ar ypatingų įvykių padarytai žalai atitaisyti.

Suderinama su EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalies a punktu gali būti laikoma pagalba, skirta regionų, kuriuose yra neįprastai žemas gyvenimo lygis arba didelis nedarbas, ekonominei plėtrai skatinti. Kadangi nagrinėjama priemonė skirta ne tik tokiems regionams, ši nuostata netaikoma. Taip pat netaikytina ir 61 straipsnio 3 dalies b punkto išimtis. Galiausiai, atsižvelgdama į 61 straipsnio 3 dalies c punkte numatytą išimtį, Institucija nemano, kad pagalba gali būti laikoma skirta tam tikrų ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai palengvinti. Todėl pagalba neatitinka nė vienos iš EEE susitarimo 61 straipsnio 3 dalyje numatytų išimčių.

3. Procedūriniai reikalavimai ir pagalbos pobūdis

3.1. Įsipareigojimas pranešti

Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalyje teigiama: „ELPA Priežiūros institucijai, likus pakankamai laiko, kad ji galėtų pateikti pastabas, pranešama apie planus teikti pagalbą arba keisti jos pobūdį.“ Pagalba, teikiama nepranešus, arba pagalba, apie kurią pranešama pavėluotai, t. y. „*jau pradėta teikti pagalba*“, yra laikoma neteisėta pagalba.

Apie įkuriant *Entra* numatytą atleidimą nuo akcizo ir jo suteikimą Institucijai nebuvo pranešta.

3.2. Susigrąžinimas

Institucija prašo Norvegijos vyriausybės atkreipti dėmesį į Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 Protokolo II dalies 1 straipsnį. Atleidimas nuo akcizų buvo skirtas įsigaliojus EEE susitarimui. Todėl šiuo atveju bet kokia pagalba turi būti laikoma nauja pagalba. Kaip nurodyta pirmiau, apie šią pagalbą nebuvo pranešta. Šiuo atveju pagalba turi būti laikoma neteisėta, kaip apibrėžta Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 Protokolo II dalies 1 straipsnio f punkte.

Pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 Protokolo II dalies 14 straipsnį neteisėtos pagalbos atvejais, jeigu nustatoma, kad ji nesuderinama, Institucija paprastai nurodo atitinkamai ELPA valstybei susigrąžinti pagalbą iš pagalbos gavėjo.

⁽¹⁾ Šaltinis: <http://www.aberdeenpropertyinvestors.no>

Institucija mano, kad šiuo atveju jokie bendrieji principai susigrąžinimui netrukdo. Remiantis nusistovėjusia precedentine teise, neteisėtos pagalbos panaikinimas ją susigrąžinant – loginė pagalbos pripažinimo neteisėta pasekmė. Todėl neteisėtai suteiktos valstybės pagalbos susigrąžinimas siekiant atkurti ankstesnę padėtį iš esmės negali būti laikomas neatitinkančiu EEE susitarimo valstybės pagalbos taisyklių tikslų. Grąžindamas pagalbą, pagalbos gavėjas netenka pranašumo, kurį turėjo rinkos konkurentų atžvilgiu; taip atkuriamas prieš suteikiant pagalbą vyravusi padėtis⁽¹⁾. Pagal susigrąžinimo tikslą Institucija paprastai, išskyrus išimtinius atvejus, neviršija Teismo praktika pripažintų savo įgaliojimų, jeigu paprašo atitinkamos ELPA valstybės grąžinti jai kaip neteisėtą pagalbą skirtas sumas, nes ji tokiu būdu tik atkuria ankstesnę padėtį⁽²⁾. Be to, atsižvelgiant į privalomą Institucijos vykdomos valstybės pagalbos priežiūros pobūdį, pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolą įmonės, kurioms buvo suteikta pagalba, iš esmės negali pagrįstai tikėtis, kad pagalba yra teisėta, nebent ji buvo suteikta laikantis to protokolo nuostatose numatytos procedūros⁽³⁾.

4. Išvada

Remdamasi pirmiau išdėstytomis prielaidomis, Institucija mano, kad atleidimas nuo dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių, taikytų dėl *Entros* įkūrimo, yra su EEE susitarimo veikimu nesuderinama valstybės pagalba. Todėl Institucija, priimdama neigiamą sprendimą, baigia Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą ir nurodo Norvegijos valdžios institucijoms susigrąžinti iš *Entros* valstybės pagalbą ir susikaupusias palūkanas,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1. Atleidimas nuo dokumentų rinkliavų ir registracijos mokesčių, numatytas įkuriant *Entra Eiendom AS* (žr. 2000 m. vasario 18 d. Įstatymo Nr. 113 dalį), yra valstybės pagalba, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje. Pagalba buvo suteikta pažeidžiant Susitarimo dėl Priežiūros

institucijos ir Teismo 3 protokolo 1 dalies 1 straipsnio 3 dalies procedūrinius reikalavimus ir neatitinka EEE susitarimo 61 straipsnio 2 dalies arba 61 straipsnio 3 dalies išimčių.

2. Norvegijos vyriausybė susigrąžina iš *Entros* nesumokėtą žyminį mokesį, nesumokėtus registracijos mokesčius ir susikaupusias palūkanas, apskaičiuotas pagal orientacinę palūkanų normą skaičiuojant nuo dienos, kurią akcizai turėjo būti sumokėti, iki jų sumokėjimo dienos.
3. Norvegijos vyriausybė informuojama laišku pridedant šio sprendimo kopiją.
4. Per du mėnesius nuo šio sprendimo paskelbimo dienos Norvegijos vyriausybė praneša Institucijai, kokių priemonių buvo imtasi sprendimui įgyvendinti.
5. EB Komisija informuojama, laikantis EEE susitarimo 27 protokolo d punkto, atsiunčiant šio sprendimo kopiją.
6. Kitos ELPA valstybės, EB valstybės narės ir suinteresuotosios šalys informuojamos skelbiant autentišką šio sprendimo variantą *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* EEE dalyje ir EEE priede.
7. Šis sprendimas yra autentiškas anglų kalba.

Priimta Briuselyje, 2005 m. gruodžio 14 d.

ELPA priežiūros institucijos vardu

Einar M. BULL
Pirmininkas

Kurt JÄGER
Kolegijos narys

⁽¹⁾ Žr. bylą C-350/93 *Komisija prieš Italiją* [1995] Rink. I-699, 22 punktas.

⁽²⁾ Žr. bylą C-75/97 *Belgija prieš Komisiją* [1999] Rink. I-3671,66 punktas, ir bylą C-310/99 *Italija prieš Komisiją* [2002] Rink. I-2289, 99 punktas.

⁽³⁾ Žr. bylą C-169/95 *Ispanija prieš Komisiją* [1997] Rink. I-135, 51 punktas.